

1984/85:47

Måndagen den 10 december

Kl. 10.00

1 § Justerades protokollet för den 30 november.

2 § Svar på fråga 1984/85:221 om räddningstjänsten i anslutning till Arlanda flygplats

Anf. 1 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Görel Bohlin har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att den kapacitet på flygräddningstjänsten skall uppnås som enligt en överenskommelse mellan Sigtuna kommun och luftfartsverket från 1974 ansågs nödvändig.

Görel Bohlin nämner i sin fråga att kommunen uppfyllt överenskommelsen genom att anlägga vägar. För luftfartsverket återstår att bygga ett antal helikopterlandningsplatser. Vidare uppger Görel Bohlin att det endast skulle finnas *en* terrängvagn vid flygplatsen om armén tar tillbaka sina två som f. n. hyrs av luftfartsverket.

Enligt uppgift från luftfartsverket eftersträvas att bibehålla antalet terrängvagnar på Arlanda. Flygplatsledningen kommer också inom kort att fatta beslut om placering av helikopterlandningsplatser.

Anf. 2 GÖREL BOHLIN (m):

Herr talman! Jag tackar kommunikationsministern för svaret.

Det vore mycket bra om avtalet mellan luftfartsverket och Sigtuna kommun nu äntligen kunde fullföljas. Räddningstjänsten på Arlanda och dess effektivitet har tidigare diskuterats här i riksdagen – som intensivt efter den s. k. Spantaxolyckan 1971, då det tog så lång tid att hitta det störtade planet och dess besättning. Planet hade ju som bekant, och som tur var, inga passagerare. Stockholmsområdets stora flygplats Arlanda förlades till då rena ödemarken, bl. a. för att inte kritik beträffande buller skulle uppstå. En nackdel med detta var naturligtvis att det stora skogsområde som omgav flygplatsen var synnerligen svårtillgängligt.

För att göra räddningstjänsten funktionsduglig, som Spantaxolyckan

Måndagen den
10 december 1984

*Om räddnings-
tjänsten i anslut-
ning till Arlanda
flygplats*

bevisade att den inte var, slöts den överenskommelse mellan luftfartsverket och Sigtuna kommun som jag åberopat i min fråga. Överenskommelsen träffades, som också nämns i kommunikationsministerns svar, år 1974 och var ett resultat av en utredning om räddningstjänstens behov.

Ett sätt att lösa problemen med räddningsarbete i skogsterräng var dels att anlägga ett vägsystem, vilket Sigtuna kommun fick ansvaret för, dels att anlägga helikopterlandningsplatser, vilket luftfartsverket fick ansvaret för samt att anskaffa terrängfordon – man skulle ha tre var. Sigtuna har fullgjort sin del av överenskommelsen, men det har luftfartsverket ännu inte gjort.

Den organisation som bedömdes vara en förutsättning för att räddningstjänsten skulle fungera måste genomföras, och jag är därför glad för svaret. För dagen är situationen den att armén vill ha tillbaka två terrängtransportfordon som utlånats till luftfartsverket, och då har ju luftfartsverket, som jag sade, bara ett kvar.

Risksituationen kan bedömas som större i dag än 1971 och 1974, eftersom flygintensiteten ökat så starkt på Arlanda. En flygolycka i anslutning till flygplatsen skulle med dagens stora flygplan dessutom kräva större transportkapacitet än vad man beräknade då resursutredningen gjordes. Brandkåren på Arlanda har inte fått förstärkta resurser, och för Märstabrandkåren gäller fortfarande att utryckningsfordonen får ta den långa omvägen omkring Märsta i stället för att direkt och snabbare köra via den viadukt som skulle göra det möjligt att utan avsevärd försening ta sig över järnvägen. Vintertid behöver man dessutom bandfordon. Erfarenheterna visar att de behövs för att efterforskningen skall kunna genomföras inom rimlig tid. Det är en tillkommande uppgift.

Eftersom räddningstjänsten på Arlanda konstaterats vara otillräcklig och eftersom en utredning fastslagit en miniminivå, vill jag fråga om kommunikationsministern är beredd att bevaka och i t. ex. anslagsgivning prioritera fullföljandet av planerna för räddningstjänsten på Arlanda.

Anf. 3 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Bevakningen av anslagsnivåerna sköts av luftfartsverket, och jag är helt övertygad om att luftfartsverket även fortsättningsvis kommer att klara den saken.

Anf. 4 GÖREL BOHLIN (m):

Herr talman! Det är fråga om vår största flygplats, en statlig flygplats, och det är viktigt att kommunikationsministern följer vad som händer där ute. Det är mycket positivt att flygplatsledningen nu säger sig vara beredd att fullfölja planerna, men man måste se på den långa historien när det gäller den här överenskommelsen. Det började med Spantaxolyckan 1971. Överenskommelsen kom till 1974. Jag har här en stor bunt sammanträdesprotokoll som egentligen bara innehåller uppföljningar av, och förnyade samtal om, överenskommelsen. Ändå har det inte lett till att överenskommelsen fullföljts.

Jag är fortfarande bekymrad och litet orolig, men jag hoppas att den nya flygplatsledningen nu kommer att ta tag i frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på fråga 1984/85:250 om fortsatt persontrafik på järnvägssträckan Kristinehamn–Lesjöfors

Anf. 5 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Björn Samuelson har frågat mig om regeringen är beredd att medverka till fortsatt persontrafik på sträckan Kristinehamn–Lesjöfors och därigenom också stärka en fortsatt turistsatsning på inlandsbanan.

Beredningen av frågan om den framtida persontrafiken på järnvägslinjen Lesjöfors–Kristinehamn befinner sig i slusket. Regeringens beslut kan förväntas inom kort. För dagen kan jag säga att delfrågan om turistsatsningen ingår i vårt beslutsunderlag.

Anf. 6 BJÖRN SAMUELSON (vpk):

Herr talman! Jag tackar kommunikationsministern för svaret.

Frågan om inlandsbanan och dess södra del är inget transporttekniskt spörsmål. Sommaren 1984 reste, om jag inte minns fel, ca 8 000 personer med inlandsbanan på semester. Det gav dryga 80 000 gästnätter – litet olika fördelat på orterna, men t. ex. drygt 3 000 gästnätter i Kristinehamn.

Experter vet att effekter av marknadsföringsåtgärder slår ut till fullo först på det tredje året. Det finns de som anser att 8 000 resenärer år ett kan ge 16 000 resenärer år två och över 20 000 resenärer år tre. Detta kan man naturligtvis inte veta i förväg, men facit från första året är mycket bra. Det är så bra att jag anser det helt naturligt och oerhört viktigt att det vägs in vid bedömningen av södra delen av inlandsbanan. Jag noterar det som positivt att kommunikationsministern också är beredd att göra detta. Jag anser att årets lysande resultat säger oss att inlandsbanans södra del måste bevaras.

Jag har flera skäl till mitt ställningstagande i den här frågan, och jag vet att många delar min uppfattning.

I dag satsas åtskilliga välbehövliga miljoner i sysselsättningskapande åtgärder i glesbygd och på småorter. När det gäller inlandsbanan handlar det om att ta vara på en resurs som redan finns och vidareutveckla den.

Att hålla i gång persontrafiken på den södra bandelen kostar mycket litet med tanke på ringarna på vattnet. Fler resenärer ger bättre tidtabeller.

Kristinehamn med sina goda förbindelser med Göteborg, Malmö, Stockholm, Oslo och därmed också med utlandet är bra som basort för inlandsbaneresandet. Detta förhållande är så bra att det inte får opereras bort.

I sitt svar säger kommunikationsministern att det inom kort skall fattas ett beslut i den här frågan. Det är viktigt att detta beslut kommer oerhört fort.

Jag skulle vilja veta, kommunikationsministern, inom vilken tidsram vi har

Nr 47

Måndagen den
10 december 1984

Om fortsatt persontrafik på järnvägssträckan Kristinehamn–Lesjöfors

Om upprätthållandet av SAS tidtabeller

att förvänta ett sådant beslut. Här görs alltså stora satsningar. Det produceras filmer som kommer att visas i Frankrike, Belgien, Holland och Tyskland, och det görs radioprogram om inlandsbanan som skall sändas i Frankrike. Det finns ett stort intresse för en vidare satsning inte bara på sommarturismen utan även på vinterturismen.

Inom vilken tidsram kan vi vänta oss beslut, så att vi kan fortsätta vårt arbete när det gäller turismen i Värmland, som ger jobb? Jag skulle vilja ha ett reellt svar på den frågan.

Anf. 7 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Regeringens beslut kommer med stor sannolikhet att fattas före jul.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på fråga 1984/85:257 om upprätthållandet av SAS tidtabeller

Anf. 8 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Egon Jacobsson har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta när det gäller upprätthållandet av SAS tidtabeller på ett för passagerarna tillfredsställande sätt.

Egon Jacobsson nämner att vissa flygturer varit inställda och att en av morgonturerna på linjen Malmö–Stockholm dragits in trots god beläggning.

Med anledning av Egon Jacobssons fråga har jag inhämtat följande uppgifter från SAS.

Tidtabellen på linjen Malmö–Stockholm har ändrats, men antalet förbindelser är oförändrat. Samtidigt har kapaciteten ökats genom att större flygplan satts in på en morgonflygning.

Tekniska fel, och vid något tillfälle en arbetskonflikt utanför Sverige, har tvingat SAS att ställa in enstaka flygningar. SAS uppger vidare att man på fredagseftermiddagar har problem med punktligheten på linjen Stockholm–Luleå.

Den kraftiga resandeökningen i svenskt inrikesflyg har bl. a. SAS i första hand klarat genom att merutnyttja befintliga resurser. Detta gör samtidigt systemet känsligt för störningar. Nya plan har emellertid beställts. Eftersom inrikesflyget sedan bara ett år tillbaka ökat närmast dramatiskt är det förståeligt att det kan inträffa vissa störningar. SAS har för sin del förklarat att man arbetar intensivt med att eliminera problemen.

Talmannen konstaterade att frågeställaren ej var närvarande i kammaren och förklarade överläggningen avslutad.

5 § Svar på fråga 1984/85:225 om placeringen av cisterner för förvaring av flygfotogen på Arlanda flygplats

Nr 47

Måndagen den
10 december 1984

Anf. 9 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Görel Bohlin har frågat mig om jag är beredd att informera mig om situationen när det gäller förvaring av flygfotogen på Arlanda flygplats och i anslutning till eventuella förändringar på Arlanda medverka till en flyttning av cisternerna för förvaring av flygfotogen.

Görel Bohlin anser att cisternerna har fått en högst olycklig placering inne på terminalområdet.

Som Görel Bohlin nämner i sin fråga pågår ett arbete med ny dispositionsplan för Arlanda. I detta sammanhang kommer också, enligt uppgift från luftfartsverket, cisternfrågan att behandlas.

Om placeringen av cisterner för förvaring av flygfotogen på Arlanda flygplats

Anf. 10 GÖREL BOHLIN (m):

Herr talman! Jag tackar kommunikationsministern för svaret.

Ja, jag tycker att cisternerna har fått en olycklig placering. Det är för mig obegripligt att drivmedelsdepån har kunnat uppföras på just den plats där den i dag finns. Visserligen lär man hålla det stipulerade avståndet till byggnaderna – 25 m – men mer är det inte. Vilka byggnader som rimligen kan få finnas på så nära håll står inte i reglerna, men omdömet borde ha sagt dåvarande beslutsfattare att en placering så nära trafikledningsbyggnaden inte var lämplig. Som brandchefen m. fl. har påpekat är depån omgiven av byggnader och verksamheter på tre håll, och på den fjärde sidan ligger en landningsbana. Det hör till bilden att en av de byggnader som ligger på nära håll är flygplatsens brandstation. Utryckning för att bekämpa en eld vid depån måste ske mellan depån och trafikledningsbyggnaden, och en sådan utryckning kan vara helt omöjlig att genomföra.

När de två ursprungliga cisternerna på vardera 550 kubikmeter kom till var inte Arlanda så utbyggt som nu, och i trafikledningsbyggnaden hade man inte heller så avancerade datorer och annan elektronisk utrustning som nu. Detta kan möjligen vara en ursäkt. Men nu finns sex cisterner med en sammanlagd mängd bränsle om 5 350 kubikmeter.

Jag har varit i kontakt med en forskare, en teknologie doktor med många års erfarenhet dels av forskning vid FOA, dels från verksamhet vid statens provningsanstalt och försvarets materielverk. Jag har fått uppgiften att bränslet, flygbränsle Jet A 1, är brandfarligt enligt klass 2 B. Vidare har jag beträffande hälsovådligheten fått veta att produkten avger hälsovådliga ångor som irriterar ögon och slemhinnor och som verkar avfettande på huden, vilket kan ge upphov till sprickor och eksem. Lungorna tar säkert också skada.

Beträffande brand- och explosionsrisk har uppgivits att produkten är lättantändlig vid en temperatur som överstiger 40°. Vidare finns det risk för elektrostatisk uppladdning, dvs. självantändning. Om temperaturen stiger till något över 40° och det uppstår en läcka, då behövs det alltså inte mycket förrän fotogenen brinner.

*Om placeringen av
cisterner för förva-
ring av flygfotogen
på Arlanda flyg-
plats*

Min sagesman menade att depån troligen var lätt att sabotera, om någon ville det. Han uppgav, att om en olycka – en explosion eller en brand – inträffade, skulle brinnande bensin strömma ut över stora delar av flygplatsen, där som bekant 7 000 personer har sin arbetsplats. Rökutvecklingen skulle därvid bli omfattande och av den arten att känsliga datorer och andra instrument i flygledningsbyggnaden slogs ut. Flygplatsen skulle med andra ord inte kunna fungera. De som befinner sig uppe i flygledartornet har inte en chans, bl. a. på grund av hettan, avståndet till marken, obrukbara hissar och giftig rökutveckling.

Kommunikationsministern hette inte Curt Boström när den här depån kom till, så jag anklagar inte den nuvarande kommunikationsministern. Men om något skulle hända, gjordes säkert kommunikationsministern ansvarig.

Jag är rädd för att en olycka kan inträffa, och jag vill försäkra mig om att kommunikationsministern i samband med arbetet med den nya dispositionsplanen följer frågan, så att depån verkligen flyttas och så att den inte får en placering som skulle kunna leda till katastrof.

Ett alternativ är att införa ett annat system för fotogentransporterna, varvid man skulle slippa alla dessa tankbilar – f. n. 36 stycken per dag som kör in på området. Är kommunikationsministern beredd att medverka till att man positivt prövar det pipelinesystem som lär diskuteras mellan flygplatsledningen och olika intressenter och som skulle kunna vara både miljövänligare och mindre riskfyllt?

Anf. 11 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Luftfartsverket uppger att det arbete jag talade om i mitt svar skall vara färdigt i mitten av 1985. Att man inom luftfartsverket nu tar upp den här frågan ser jag som ett uttryck för att man verkligen eftersträvar en mera lämplig placering av cisternerna, även om den nuvarande placeringen, Görel Bohlin, inte strider mot gällande säkerhetsföreskrifter.

Huruvida man skall välja ett annat system för transporterna tror jag att de som har det direkta ansvaret och som är insatta i frågorna är bättre skickade att avgöra än jag.

Anf. 12 GÖREL BOHLIN (m):

Herr talman! Jag tvivlar på att man vid placeringen av de här cisternerna vägde in alla de faktorer som man borde ha tagit hänsyn till för att kunna bedöma riskerna.

Jag tror att det pipelinesystem jag nämnde är både säkrare och miljövänligare. Mot den bakgrunden borde man pröva det alternativet, även om det kanske är något dyrare än att flytta cisternerna.

Det här är en miljöfråga också på annat sätt. I dag är det 36 tankbilar som dagligen kör in på området och fyller cisternerna. Man räknar med att det blir 53 bilar per dag år 2000 och 71 år 2020. Det betyder 4–5 bilar per timme. Så många tankfordon utgör ett riskmoment. Det blir slitage på vägar och på området i övrigt. Varje tankning innebär dessutom ett riskmoment, eftersom det då kan bli läckage och spill.

Jag är medveten om att situationen var något annorlunda när cisternerna kom till. Arlandaområdet var ganska spatioöst planerat, och eftersom den utrustning som då fanns i trafikledningsbyggnaden inte var så avancerad vågade man kanske ta de här riskerna. I dag vet man mera. Det har hänt en rad olyckor världen över, och man vet att en olycka kan bli mycket mer omfattande än man tidigare kunnat föreställa sig och att riskerna är mycket större.

Jag tycker att det dessutom är orättvist och fel att en grupp arbetstagare skall utsättas för den oerhört otrevliga arbetsmiljö som det innebär att både få titta på "krutdunkarna" utanför fönstren och att tvingas känna denna stank.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på frågorna 1984/85:262 och 270 om SJ:s trafikindragningar

Anf. 13 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Med hänvisning till SJ:s planer för tågtrafiken i Norrland nästa år har jag fått en fråga från *dels* John Andersson om vilka åtgärder regeringen kommer att vidta för att hindra försämringar av de spårbundna kommunikationerna, *dels* Tore Nilsson om jag vill medverka till att även den totala kostnaden för samhället och enskilda vägs in i de kalkyler som ligger bakom SJ:s trafikindragningar.

Eftersom John Andersson och Tore Nilsson tar upp i huvudsak samma sak, nämligen SJ:s trafikplaner för nästa år, har jag valt att besvara frågorna samtidigt.

Jag vill först klargöra de regler som gäller. Enligt de ramar som riksdagen dragit upp är det SJ självt som fattar beslut i tidtabellsfrågor. Tidtabellsfrågor är således inga frågor som kammaren har att ta ställning till. Självfallet strävar SJ efter att göra sådana förändringar i trafiken som är så bra som möjligt. Därmed ökar tågresandet och SJ får ett bättre resultat.

För tågtrafiken på det trafiksvaga bannätet som tillhör riksnätet är det regeringen som fastställer ramar för antalet interregionala tåg. Denna ordning har fastlagts av riksdagen. På t. ex. sträckan Umeå-Vännäs, som båda frågeställarna tar upp, har antalet interregionala tåg bestämts till 13. För övrig trafik, som är av lokal och regional karaktär, har länshuvudmannen ansvaret. Länshuvudmannen har bedömt att denna trafik kan klaras lämpligare med buss, vilket innebär att 5 lokala tåg kan dras in fr. o. m. den 2 juni 1985. Någon försämring är det alltså inte fråga om, utan området blir väl tillgodosett med bussförbindelser. På flera håll i landet har vidare länshuvudmännen träffat avtal med SJ om förbättrad trafik som t. ex. fler förbindelser, ytterligare tåguppehåll eller att bussbiljetter gäller även på tåg.

Därför är mitt svar på Tore Nilssons fråga att jag bedömer att nuvarande regler ger SJ goda möjligheter att utveckla tågtrafiken efter de behov som finns i samhället.

Till sist vill jag gärna förklara att jag tycker det är angeläget att tågtrafiken främjas även i Norrland. Härigenom kan Sverige göras "rundare" och vi kan få fler resenärer att ta tåget. Förslag angående järnvägens fortsatta utveckling avser jag att redovisa i regeringens aviserade proposition till riksdagen i vår om järnvägspolitiken.

Anf. 14 JOHN ANDERSSON (vpk):

Herr talman! Jag tackar kommunikationsministern för svaret på min fråga. Det kommer väl inte som någon större överraskning, om jag säger att jag givetvis inte är nöjd med svaret.

Det finns en principiell frågeställning i detta sammanhang, och jag ställer mig undrande till utvecklingen. Var kommer det att sluta, om man i ett sammantaget kommunikationssystem rycker loss vissa delar eller, som i det aktuella fallet, vissa turer och säger att dessa bandelar eller turer är regionala angelägenheter – något som de människor som bor i ifrågavarande områden själva får betala via landstingskatten? Jag tycker att det är en utveckling mot en mycket osolidarisk transportförsörjning. Det är de glest befolkade och trafiksvaga delarna i landet som drabbas.

Kommunikationsministern säger i svaret att tidtabellsfrågor inte är någonting för kammaren att ta upp, och det kan jag väl hålla med om. Men på följande rad i svaret står det att SJ strävar efter att göra så bra förändringar i trafiken som möjligt. Jag vill dock påstå att det inte överensstämmer med verkligheten. Det är ju bara att läsa tidningsrubrikerna. Därav framgår t. ex. följande. Från Umeå kommuns sida säger man att det är oacceptabelt att SJ drar in fem turer. Vidare säger politikerna i Östersund i Jämtland angående indragningen av sovvagnsförbindelsen Umeå–Östersund: Det här är orimligt, SJ! Jämtland tillhör Umeåregionen när det gäller sjukvården, och nu skall, som sagt, sovvagnsförbindelsen Umeå–Östersund upphöra.

I detta sammanhang kan också nämnas följande då det gäller de fem turerna mellan Umeå och Vännäs. Bussar skall alltså sättas in i den trafiken. Men samtidigt står en motorvagn stilla i Umeå – förare finns – som skulle kunna köra den turen. Den möjligheten utnyttjas alltså icke, utan i stället sätter man in en buss. Eftersom man försämrar inlandsbornas möjligheter att resa till Umeå, kan det här innebära att underlaget för bandelen Hällnäs–Storuman rycks undan. Man minskar således ytterligare resandeströmmen på denna linje. I en förlängning skulle det kunna innebära att den bandelen läggs ned. Det synes vara en nästan medveten politik att försämma i stället för att försöka vidmakthålla den spårbundna trafiken.

Anf. 15 TORE NILSSON (m):

Herr talman! Även jag vill tacka kommunikationsministern för svaret.

Att två frågor framställdes i detta ärende visar att det här är en mycket angelägen sak för bygderna i fråga. Jag kan försäkra kommunikationsministern och kammarens ledamöter att om det är så – som det står i svaret – att det är länshuvudmannen som ligger bakom förändringen, har ifrågavarande länshuvudman ingalunda befolkningens stöd. Jag bor i Vännäs och känner

således till förhållandena rätt väl. Därför blev de här uppgifterna en chock för mig. Vi hade en gång den uppfattningen att SJ är hela svenska folkets järnväg. Själv hade jag tillfälle att resa just på en lördag förra månaden. Det var på järnvägens dag. Man hade ordnat det mycket trevligt, och det förekom många löften om gratisresor osv. Det är precis på det sättet jag tycker att SJ skall arbeta. Man skall arbeta på att göra sig populär och verkligen visa att man vill motsvara folkets förväntningar.

För ett par år sedan elektrifierades den bandel som det här är fråga om, och då trodde man i allmänhet att det skulle vara mycket ekonomiskt och bra att fortsätta att köra med tåg – och t. o. m. med fler tåg – och så har det förefallit vara. Men plötsligt kommer misstron smygande. Bilden av SJ har blivit mycket negativ till följd av nedläggningar, indragningar och i många fall en dålig anpassning till trafikanternas behov av turer då trafiken är som intensivast.

Jag har frågat hur det förhåller sig samhällsekonomiskt sett. När det gäller vägstationerna frågar sig människorna där uppe om det här kan vara rimligt – även om verket kan påvisa en eventuell vinst. Men på det hela taget är det förmodligen ingalunda fråga om någon sådan.

I svaret står det att SJ självt avgör frågan, och det är väl riktigt. Men jag tvivlar på att man strävar efter att göra det så bra som möjligt. Jag måste också säga att det verkligen är fråga om en försämring. Jag kan inte uppfatta det hela på annat sätt – särskilt med tanke på t. ex. kostnaderna för drivmedel för andra kommunikationsmedel, vilka stiger och kommer att stiga ytterligare.

Jag tror att det finns goda möjligheter att utveckla tågtrafiken, precis som det står i svaret. Man jag är inte helt säker på att SJ i stället inte arbetar på en avveckling av tågtrafiken.

Två gånger i november månad har jag rest upp till Curt Boströms hemtrakter. Jag upptäckte då, liksom jag gjort förut, att jag tvingas gå av i Älvsbyn. I 40 minuter får jag stå och vänta på en buss, om jag inte avtalat med någon att köra mig vidare. Så här förhåller det sig, trots att spåret finns där. Det här är obegripliga saker, som Curt Boström inte råar för. Jag vill framhålla att jag i all synnerhet delar den uppfattning som Curt Boström ger uttryck för i senare delen av svaret. Vad som står där är precis det som skall göras. I allmänhet har jag mycket stort förtroende för Curt Boström. Jag vill därför fråga: Finns det inte möjligheter att på något sätt så att säga privat se på de här sakerna och att vidta ännu kraftfullare åtgärder?

Anf. 16 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Både John Andersson och Tore Nilsson har uttryckt överraskning över det sätt varpå de här frågorna handläggs. Riksdagen har fattat beslut om detta. Jag är närmast överraskad över att herrarna är överraskade över den handläggningsordning som ni varit med att besluta om.

Beträffande att det är en regional angelägenhet: Vi vet mycket väl att de här frågorna skall behandlas på detta sätt.

När det gäller basutbudet är det regeringen som har riksdagens uppdrag att

ge besked om det, och det har vi gjort. Sedan kan man från länshuvudmannens sida konstatera att det är betydligt bättre att ersätta återstående tågförbindelser med buss, och jag utgår ifrån att länshuvudmännen, de politiskt tillsatta, har lokalkännedom och regional kännedom så att de vet exakt vad som bör göras.

Det är inte de glesbebyggda orterna som drabbas. Snarare är det så att vi med ordningen med länshuvudmannatrafik ger möjligheter för regionerna att själva bestämma om och se till att även de som bor glest skall ha möjlighet till kollektivtrafik.

I fråga om tidningsartiklar och tidningsrubriker vill jag säga att jag tror det är bättre att man försöker följa upp vad man har varit med om att besluta här i riksdagen och att vi gemensamt ser till att få en väl fungerande kollektivtrafik även för Norrland. Det kan bäst göras genom att vi hjälps åt i de här frågorna.

Beträffande länshuvudmannens ställningstagande: Det är bara att åka hem och diskutera med era förtroendemän, länshuvudmännen, på vilket sätt de har bedömt frågan. De har givetvis gjort den ekonomiska bedömningen.

Det är också så, John Andersson, att staten bidrar till den här trafiken – det utgår statliga bidrag.

Den aktuella sovvagnsförbindelsen har man försökt ha kvar. Nu går sovvagnen från Luleå, och såsom varande norrbottning kan jag erbjuda er plats i den – det finns gott om plats där. Det är inget problem, men för mig har det varit problem tidigare när jag åkt från Luleå eller Älvsbyn och varit tvungen att vänta med att få gå och lägga mig tills jag kommit till Vännäs.

Anf. 17 JOHN ANDERSSON (vpk):

Herr talman! Nog vet jag, Curt Boström, att riksdagen har fattat detta beslut, och Curt Boström vet kanske också att vi var emot att beslutet skulle gå i den riktningen att trafiken lades över på länshuvudmännen. Och om man ger länshuvudmännen möjligheten att bestämma, som Curt Boström säger, då lägger man också över kostnader på befolkningen i resp. län, i det här fallet Västerbottens län. Det går inte att komma ifrån – sedan må man tala hur mycket som helst om statsbidrag.

Beträffande sovvagnsförbindelsen vet också jag att beläggningen är liten. Men framför allt från Jämtlands län säger man att man då det gäller sjukvården ännu inte har lagt över besöken från Uppsala till Umeå. Till dags dato är det bara drygt hälften som åker till Umeå. Man åker fortfarande till Uppsala, eftersom de behandlingar som redan påbörjats där skall slutföras. Därför tycker man att SJ har haft litet för bråttom med att dra in den här sovvagnsförbindelsen. Man menar att frekvensen på den kommer att öka.

Jag vill än en gång säga att jag är mycket kritisk till att man håller på att peta i den spårbundna trafiken. Det har också framförts mycket stark kritik både från de aktuella kommunerna och från SJ:s egna anställda – man tycker att SJ:s resurser utnyttjas mycket dåligt.

Anf. 18 TORE NILSSON (m):

Herr talman! Kommunikationsministern kastar nu hela skulden på riksdagen och därmed på oss riksdagsmän, eftersom vi har varit med om att fatta besluten. Det ligger en viss sanning däri. Men som riksdagsman har jag uppfattningen att riksdagen har uppdragit åt SJ att sköta trafiken och att göra det på ett bra sätt. Jag tror också att SJ har möjlighet att göra detta. I synnerhet som banan Vännäs–Umeå–Umeå uthamn har elektrificerats borde det finnas stora möjligheter att göra den ekonomiskt bärande. Tågen, motorvagnarna, elledningarna och banan finns, och det finns också folk. Curt Boström talar om glesbygden. Det är ändå nu ca 100 000 människor som berörs, i Stensele, Sorsele, i viss mån Arvidsjaur – eftersom regionsjukhuset finns i Umeå – och även Norrbotten, Jämtland osv.

Hur många är det inte som misstror järnvägen? Det gör människor som har kommit till Vännäs och upptäcker att det inte finns vidare förbindelser utan blir stående där. De funderar över hur trafiken egentligen sköts.

Jag lovar Curt Boström att jag på hemmaplan skall försöka prata med de ansvariga, dvs. länshuvudmännen. Jag är mycket förvånad över uppgiften att tanken på indragningar från början skulle ha kommit från det hållet. Jag ser det mer som ett led i den underliga politik som förs från de ansvarigas sida när det gäller SJ:s trafik. Rätt skött och reklamerad skulle trafiken på dessa linjer bära sig och även kunna utökas med fler turer. Får folk reda på att det finns förbindelser är de också inställda på att använda dem. Framför allt är det underligt att trafiken överförs till bussar, just nu när det är så dyrt att köra med buss.

Anf. 19 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Först till John Andersson: Det var ett enigt trafikutskott som föreslog riksdagen denna form av basutbud. Såvitt jag vet fanns det inte någon reservation. Det var också en mycket bred enighet bakom huvudmannareformen.

När det gäller sjukvårdsregioner har det föreslagits att patienter från Jämtland skall överföras till Umeå. Vi förhandlar f. n. Flygförbindelserna kommer vi definitivt att klara. Vi diskuterar med SJ om på vilket sätt detta skall skötas, så även där har jag goda förhoppningar om att klara frågan.

Jag vill fråga John Andersson: Vad är det för fel i att åka med oss som kommer från Norrbotten? Ta den sovvagnen när ni skall åka till Östersund!

Till Tore Nilsson: Det är riktigt att man skall välja den trafikform som är bäst för människorna när det gäller kollektivtrafiken. Problemet är att det är för få människor som åker tåg – det är därför som SJ får ett underskott. Anser Tore Nilsson ändå att det är rimligt att ha kvar järnvägslinjerna får han vara snäll och hjälpa mig med pengar från riksdagen. Det satsas i dag 1,5 miljarder på olösam persontrafik. Vi måste ta ansvar även för de krav vi ställer vid frågestunder i denna kammare.

Anf. 20 JOHN ANDERSSON (vpk):

Herr talman! Att detta förslag lades fram av ett enigt utskott, Curt Boström, berodde på de beslut som tidigare hade fattats. Vi riksdagsmän måste ta hänsyn till de beslut som riksdagen efter hand fattar. Kommunikationsministern kan inte vara okunnig om vilken linje vårt parti har drivit när det gäller den spårbundna trafiken. Men vi måste acceptera de beslut som fattas och sedan försöka göra det bästa av situationen.

Curt Boström säger att försämringarna beror på att inte så många människor åker tåg. Jag tror att SJ skulle försöka vidta sådana åtgärder som leder till att fler människor åker tåg i stället för att göra försämringar som innebär att antalet minskar ytterligare.

Anf. 21 TORE NILSSON (m):

Herr talman! Kommunikationsministern vill ha hjälp med pengarna. Jag har mycket svårt att tro att bandelen Vännäs-Umeå-Umeå uthamn är en olönsam bandel. Dels vet Curt Boström, liksom jag, att det transporteras massor med gods där, dels vet Curt Boström att det finns många människor där som bör ha möjlighet att åka. Resenärerna betalar genom sina biljetter – för min del sker det genom ett kort som svenska folket betalar, medan den som reser privat själv betalar sin biljett.

Den bild människorna nu har visar att det nästan inte går några tåg. Det går färre och färre tåg. Man får söka sig fram på annat sätt. Om SJ ville föra en politik som gav intrycket att det blir fler och fler tåg och att tågen går på rätt tid på morgonen, kvällen och dagen, tror jag att det skulle vara en möjlighet att återvinna marknaden. Då skulle vi med en gång få en helt annan bild av situationen.

Jag håller fortfarande fast vid att spårbunden trafik måste bli framtidens melodi, särskilt i ett land där vi har elektricitet som vi kan använda just till att driva tåg.

Jag lastar inte Curt Boström för detta. Det är inte hans fel. Men jag hoppas att han skall kunna hjälpa oss att få mer trafik på linjer som är spårbundna.

Anf. 22 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Jag tror också att Tore Nilsson vill ha mer spårbunden trafik. Jag tror att vi är ganska ense om att försöka leva upp till det målet så långt det är möjligt. Men skulle Tore Nilsson då vilja vara snäll och hjälpa till att se till att moderaterna inte sänker detta anslag. Förra gången frågan var aktuell föreslog man en sänkning med över 100 miljoner när det gällde bidragen till olönsam persontrafik hos SJ. Man vill ta bort det statsbidrag för kollektivtrafiken som utgår till länshuvudmannen. Med den politiken, Tore Nilsson, tror jag att både Tore Nilsson och jag kommer att få utomordentligt stora svårigheter att klara spårbunden trafik eller kollektivtrafik över huvud taget för glesbygdssborna.

Anf. 23 TORE NILSSON (m):

Herr talman! Det är svårt att på en minut gå in på ett partis politik. Jag är inte heller säker på att den i detta avseende är riktigt relaterad. Jag vet bara att mitt parti räknar med att få i gång Sverige och få det att bära sig så att människorna trivs och har inkomster. Då kommer vi i det långa loppet att kunna se till att Sverige fungerar som stat. Därmed skulle också SJ fungera. Men jag tror att det är fel att ta upp detta just nu.

Vi är nog innerst inne överens om att vi måste göra något så att SJ verkligen trafikerar de linjer som finns och som bör finnas i framtiden. De är så belägna och har sådana förutsättningar att det borde gå. Kanske vi skulle kunna ta in privata företag som drev järnvägen och se hur det lyckades då.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på fråga 1984/85:246 om bättre vägförbindelser till Arlanda flygplats**Anf. 24 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:**

Herr talman! Görel Bohlin har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att vägnätet till Arlanda skall förbättras.

För byggande av statliga vägar finns en decentraliserad planeringsprocess. Jag har redogjort för denna i mitt svar den 28 maj i år på Görel Bohlins fråga om upprustning av vägarna till Arlanda flygplats.

Vägbyggnadsplanerna för åren 1984–1993 är nu fastställda. I den mån nya vägobjekt tillkommer eller förutsättningarna på något sätt ändras, är det primärt länsstyrelsens eller vägverkets uppgift att i samråd med varandra och berörda kommuner besluta om eventuella omprioriteringar.

Anf. 25 GÖREL BOHLIN (m):

Herr talman! Jag tackar kommunikationsministern för det här svaret också.

Jag känner naturligtvis väl till det decentraliserade planeringssystem som kommunikationsministern åberopar. Men Arlanda är en riksangelägenhet. Det är också en fråga om hur man prioriterar i anslagsgivningen, alltså en fråga av intresse för medborgarna. Därför har jag aktualiserat frågan.

Vi har många flaskhalsar i vägtrafiksystemet i trakterna kring Arlanda. Bl. a. är rondellen utanför infarten till utrikes- och inrikeshallen ett bekymmer som kommunikationsministern måhända känner till.

Det är angeläget, som jag har framhållit i min fråga, att vi får fart på flygfrakten. Flygfraktens funktion är bl. a. beroende av speditiönsföretagens funktion. Den byggnad som nu får övertas av speditiönsbolagen är välkommen och kan bidra till att flygfrakten får ett uppsving. Då är det angeläget att trafikföringen till och från flygplatsen inte hindras av flaskhalsar i systemet. Väg 263 genom Sigtuna kommun används bl. a. för frakter till och från Västerås och inom hela Mälardalen, och den är mycket dålig. Norrtälje hamn

*Om möjligheterna
att inlösa bottenlån
i egnahemsfastig-
heter*

är ett delmål som flera speditiönsföretag kan antas ha för sina transporter.

I takt med Arlandas utbyggnad ökar dessutom antalet dagliga bilpendlare. Med ett väl fungerande vägsystem kan det vara rimligt att anta att kollektivtrafiken t. ex. i form av direktbussar kan byggas ut, en angelägen fråga både för pendlarna och med hänsyn till miljön.

Herr talman! Just därför att beslutsprocessen är så decentraliserad kan det vara svårt för en kommunikationsminister att få en tillräckligt tydlig bild av problemen. Arlandas funktion är, som jag sagt, ett riksintresse. Är kommunikationsministern därför beredd att särskilt granska vägnätet i anslutning till Arlanda för minimerande av de flaskhalseffekter beträffande trafikföringen som nu finns?

Anf. 26 Kommunikationsminister CURT BOSTRÖM:

Herr talman! Jag vet uppriktigt sagt inte, Görel Bohlin, om det i vårt land finns någon riksväg som inte anses vara en riksangelägenhet eller av riksintresse. Åtminstone när det ställs frågor här i kammaren betraktas alla dessa vägar som riksangelägenheter.

Jag har i ett avseende ansett det angeläget att studera möjligheterna, och det gäller, som Görel Bohlin vet, viadukten över järnvägen vid Märsta station. I övrigt har jag fullt förtroende för länet när det gäller prioriteringen av vägarna i både flerårs- och fördelningsplaner.

Anf. 27 GÖREL BOHLIN (m):

Herr talman! Jag tackar kommunikationsminister Boström alldeles särskilt för beskedet om viadukten över järnvägen. Det betyder väldigt mycket för räddningstjänsten och för trafiken i övrigt till och från Arlanda.

Men Arlanda är, som jag sade, en knutpunkt av riksintresse, och det borde därför vara i kommunikationsministerns intresse – och det tror jag också att det är – att Arlanda görs färdigt och att man undersöker hur det ligger till med de flaskhalsar i trafiksystemet som jag påstår finns. Det är viktigt att Arlanda både flygtrafikalt och vägtrafikföringsmässigt fungerar bra.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på fråga 1984/85:263 om möjligheterna att inlösa bottenlån i egnahemsfastigheter

Anf. 28 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Tore Claeson har frågat mig om vilka åtgärder som regeringen avser att vidta med anledning av att bottenlåneinstitutet vägrar sina låntagare att lösa in lån i förtid.

En låntagares rätt att lösa in lån i förtid är allmänt sett beroende av vad som har överenskommit med kreditgivaren när lånet beviljades. I fråga om bottenlån är praxis – till skillnad från vad som gäller beträffande statliga bostadslån – att medge en sådan rätt för låntagaren endast om denne

*Om möjligheterna
att inlösa bottenlån
i egnahemsfastig-
heter*

samtidigt erlägger ränteskillnadsersättning. Anledningen till detta är att bottenlåneinstitutet, som finansierar sin utlåning med obligationslån till bunden ränta, annars skulle kunna göra betydande förluster till följd av att institutet inte kan placera återbetalade medel till en ränta som täcker institutets egna räntekostnader. Något generellt krav på att bottenlåneinstitutet, även om det inte följer av lånevillkoren, alltid skall tillåta inlösen av lån kan därför enligt min mening inte ställas. Jag har således inte för avsikt att föreslå regeringen att vidta några särskilda åtgärder.

Anf. 29 TORE CLAESON (vpk):

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret på min fråga.

Jag noterar att regeringen inte har för avsikt att vidta några särskilda åtgärder med anledning av det problem som jag har tagit upp. Och det är uppenbarligen fråga om ett problem. I några fall som jag har haft kontakt med har man tyckt att nuvarande ordning är mycket konstig. Det förefaller låntagarna väldigt underligt att de inte skall ha rätt att lösa in sina lån.

De kreditinstitut jag har råkat på som nu tillämpar principen att inte längre lösa in lånen – under 1983 och fram till årsskiftet 1983-1984 gick det tydligen bra – är SIGAB, dvs. Handelsbanken, SPAFI, alltså Sparbanken och GIGAB, Götabanken, för att nu nämna några exempel. Det förefaller som om dessa kreditinstitut under hand skulle ha kommit överens om att stoppa möjligheten till inlösen av lån.

Jag förstår i och för sig om man har fått kalla fötter, och jag är medveten om att man gör en viss ränteförlust på grund av kopplingen till statsobligationer, där räntan är bunden. Men det förefaller ändå låntagarna underligt – även jag och många med mig, tror jag, tycker att det är underligt – att man inte har rätt att lösa in sina lån.

Det kan exempelvis vara på det sättet att jag har ett lån som jag fått ta över då jag förvärvade egnahemmet. Anta att det lånet löper med en ränta på 16 % och att jag själv skulle ha möjlighet att placera om det till en ränta på låt oss säga 13 eller 13,25 % och således göra räntevinster. Samhället skulle faktiskt också göra en vinst på det; jag skulle då få göra mindre ränteavdrag vid deklarationen. Följaktligen är det, menar jag, både samhällsekonomiskt och privatekonomiskt ofördelaktigt att möjligheten till inlösen inte finns.

Jag tycker, herr talman, att det vore mer angeläget att ge låntagarna rätt till inlösen av lån än att säkra låneinstitutets räntevinster. Och man kan naturligtvis fråga sig: Varför skall det finnas en skillnad när det gäller statliga bostadslån? Dem får jag alltså lösa in – där är det staten som får stå för eventuella ränteförluster. Men kreditinstitutet skall man tydligen slå vakt om. Jag skulle vilja vädja till finansministern att ytterligare en gång titta på det här. Det förhållande vi nu har förefaller tämligen orimligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Om skattekontroller m. m. via bankers och försäkringsbolags dataregister***9 § Svar på frågorna 1984/85:227 och 239 om skattekontroller m. m. via bankers och försäkringsbolags dataregister****Anf. 30** Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Margit Gennser har – med hänvisning till uppgifter om att skattemyndigheterna och försäkringskassorna gör masskontroller via dataregistren hos bankerna och försäkringsbolagen trots att det strider mot datalagen (1973:289) – frågat mig vilka åtgärder jag kommer att vidta för att snabbt få slut på skattemyndigheternas enligt hennes uppfattning stötande brott mot människors grundläggande krav på integritet.

Lennart Blom har – mot bakgrund av att jag i ett svar här i kammaren den 22 mars 1983 på fråga av honom uttalade att jag hade för avsikt att låta se över bestämmelserna om taxeringsrevision i taxeringslagen (1956:623) för att undanröja rådande oklarhet om hur bestämmelserna skall tolkas – frågat mig om så har skett.

Jag besvarar frågorna i ett sammanhang.

Låt mig först slå fast att det är en grundförutsättning för vårt skattesystem – liksom för varje annat skattesystem – att det finns möjligheter att kontrollera inkomstuppgifterna i självdeklarationerna på ett tillfredsställande sätt. För vissa inkomster, t. ex. löner och aktieutdelningar, får skattemyndigheterna sedan lång tid tillbaka kontrolluppgifter, och det finns dessutom möjlighet att genom taxeringsrevision kontrollera att uppgiftsskyldigheten fullgörs på ett riktigt sätt. I fråga om andra inkomster, t. ex. bankräntor och aktievinster, får skattemyndigheterna normalt inte några kontrolluppgifter, men det måste givetvis finnas möjlighet att kontrollera de deklarerade uppgifterna genom taxeringsrevision. En annan ordning skulle innebära ett totalt uppgivande av kravet på rättvisa i vårt skattesystem. Det finns enligt min mening inte fog för att uppfatta en kontroll av uppgifter som skall lämnas redan i deklarationen som ett otillbörligt intrång i den skattskyldiges personliga integritet.

Nuvarande bestämmelser om taxeringsrevision har skapats för att ge myndigheterna rätt att inhämta de uppgifter som behövs för att kontrollera att uppgiftsskyldigheten fullgjorts och att deklarerade inkomster är rätt redovisade. Den oklarhet som föreligger gäller användningen av ADB. Skälet till denna oklarhet är främst att bestämmelserna tillkom under en tid då kontrollen måste ske manuellt. Genom införandet av ADB har förutsättningarna delvis ändrats, utan att detta beaktats i lagstiftningen. Riksskatteverket har behandlat bl. a. denna fråga i en rapport, kallad ADB och företagsgranskning. Rapporten har överlämnats till regeringen och remissbehandlas f. n. Jag kommer efter remissbehandlingen att ta ställning till vilka ändringar som bör göras i reglerna om taxeringsrevision för att undanröja rådande oklarhet.

Anf. 31 LENNART BLOM (m):

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret på min fråga. Det är för mig naturligt att erinra om att vi hade ett ganska avspänt meningsutbyte i

*Om skattekontroll
m. m. via bankers
och försäkringsbolags
dataregister*

mars 1983 om dessa frågor. Från min synpunkt var det ett tillfredsställande svar som finansministern då lämnade. Efter en viss argumentationsmässig slalomåkning medgav ändå finansministern att här förelåg ett betydande behov av klarläggande. Vi hade då de aktuella exemplen med att olika skattemyndigheter hade försökt kontrollera samtliga tillgodohavanden och inte begränsat sig till det som vore rimligt enligt lagtexten och enligt min mening, nämligen stickprov eller enstaka kontroller av specifika individer.

Nåväl. Nu har som bekant denna fråga åter aktualiserats därigenom att man har kunnat visa att oklarheten under dessa ett och ett halvt år ändå har utnyttjats av skattemyndigheterna på så sätt att de på olika vis har fortsatt med en kontrollteknik, som framstår såsom tveksam från integritetssynpunkt – vilket Margit Gennser har särskild anledning att diskutera – men också när det gäller förenligheten med taxeringslagens bestämmelser. Finansministern hänvisar till att riksskatteverket har kommit med en utredning, som i varje fall för mig än så länge är obekant. Att den heter "ADB och företagsgranskning" behöver inte i och för sig omöjliggöra att den tar upp frågor om individuella skattskyldigas räntor osv. Jag kan ändå inte vara lika belåten som jag var när jag fick finansministerns svar för ett och ett halvt år sedan, av det skälet nämligen att denna fråga egentligen borde ha kunnat lösas väsentligt enklare än att bli föremål för en separat utredning av denna typ.

För den som har suttit i EKO-kommissionen på parkett men utan ansvar för vad som åstadkommit är det alldeles klart att man bara man vill kan lagstifta med stor fermitet. Men i EKO-kommissionen gällde det förstås att klämma åt folk och då gick det fort. Här gäller det att åstadkomma ökad rättssäkerhet, vilket går långsammare.

Anf. 32 MARGIT GENNSER (m):

Herr talman! Tack för svaret. Människorna får alltså veta vad de har att rätta sig efter. Jag tycker att de skall observera följande.

1. Ca 50 000 dataregister i Sverige skall kunna avslöja medborgarnas allra privataste förehavanden.
2. Samkörning av dataregister skall kunna sprida felaktiga uppgifter om enskilda människor. Rättssäkerheten beaktas inte.
3. Trots grundlagens skydd för medborgarnas fri- och rättigheter och datalagen, som reglerar samkörning av register, skall myndigheterna utan lagändringar få göra det som datalagen kallar intrång i registrerades integritet.
4. Alla myndigheter skall enligt RSV – det instämmer tydligen finansministern i redan nu, men remissvaren kommer väl – ha tillgång till samtliga dataregister. Dessutom bör man beakta att skattemyndigheterna kör med ett lönsamhetstänkande, som äventyrar rättssäkerheten i myndighetsutövningen.

F. n. motiverar skattemyndigheterna ofta sin verksamhet med att varje man eller kvinna ger staten A miljoner i intäkter sedan lönen har betalats. Med detta tänkande försvinner, herr finansminister, alla motiv för att skydda

Om skattekontroller m. m. via bankers och försäkringsbolags dataregister

de skattskyldigas integritet och att följa lagen. Myndighetsutövning, herr finansminister, kan aldrig bygga på så enkla och naiva lönsamhetsresonemang. Eller tycker herr finansministern det?

Så skulle jag till sist vilja ta upp en annan fråga. Med det storebrorsaktiga utnyttjande av dataregister som våra myndigheter sysslar med äventyrar de den goda användningen av datatekniken som kommer att revolutionera världen. Det är faktiskt inte bara enskilda människors integritet det här handlar om. Det är hela vår framtid, herr finansminister.

Människorna måste i den spännande informations- och kommunikationsutvecklingen se datatekniken som något positivt, inte som ett förfärande hot. Men det är ju det ni försöker göra den till, herr finansminister.

Anf. 33 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Som vanligt när man har debatter med Margit Gennser får man en lätt känsla av svindel. Hon avlägsnar sig med suveränt förakt för fakta snabbt från den sakdebatt som eventuellt hennes fråga och svaret kan föranleda. Låt mig bara ta två exempel ur det hon nyss hävde ur sig här.

Det ena är att samkörning skulle på något vis ha välsignats i det frågesvar jag lämnat. Jag berör över huvud taget inte den frågan. Varken riksskatteverkets rapport eller hanteringen av taxeringsrevisionen har ett dugg med samkörningsfrågan att göra.

Det andra är när hon hävdar att riksskatteverket skulle ha föreslagit att man skulle få tillgång till samtliga dataregister. Den frågan finns över huvud taget inte upptagen i riksskatteverkets utredning. Jag råder Margit Gennser att läsa den.

Riksskatteverket säger att de register som verket enligt existerande lag har tillgång till skall föras på ett sådant sätt att det går att utnyttja de möjligheter till kontroll som riksskatteverket har enligt gällande lag och tillstånd.

Herr talman! I övrigt har jag intet att tillägga.

Anf. 34 MARGIT GENNSER (m):

Herr talman! Utmärkt, herr finansminister, att jag fick det här klarläggandet. Då har alltså finansministern fördömt den typ av massundersökningar som vissa skattemyndigheter har genomfört. Utmärkt, säg det i klartext, det är ju väldigt bra!

Då kan vi ju se fram emot en litet mer hyfsad användning av den teknik som kan på ett mycket positivt sätt revolutionera världen.

Anf. 35 LENNART BLOM (m):

Herr talman! Jag ansluter mig i och för sig till finansministerns bedömning att den här frågan kanske inte nu har så vidare mycket mer att ge. Utan nu får vi avvakta den remissbehandling som sker av ett betänkande vars innebörd på den här punkten är mig obekant, vilket jag alltså vill nämna som en reservation.

Men generellt sett kan man väl ändå notera finansministerns tidigare deklarerade redobogenhet att försöka ordna den här inte detaljen men ändå

avgränsade frågan. Skulle det vara möjligt tidsmässigt att klara av det under våren, så länge herr Feldt sitter kvar?

Nr 47

Måndagen den
10 december 1984

Anf. 36 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Jag skall svara Lennart Blom att jag hoppas att det skall vara möjligt. Jag anser det ganska önskvärt att så sker.

Om arvsbeskattningen

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på fråga 1984/85:234 om arvsbeskattningen

Anf. 37 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Per Westerberg har frågat om jag vill medverka till sådana ändringar i skattelagstiftningen så att inte, som nu är fallet, arvet efter en av landets största privata förmögenhetsägare belastas med så stor skatt att dödsboet måste begäras i konkurs.

I det uppmärksammade fall som föranlett Per Westerberg att ställa frågan till mig kommer främst två effekter av reglerna för arvsbeskattningen i blickpunkten. Jag syftar på konsekvenserna av att kursen på börsaktier som ingår i kvarlåtenskapen sjunker efter dödsdagen och på det förhållandet att den latent realisationsvinstskatteskuld som kan sägas belasta värdet på aktierna inte beaktas vid arvsbeskattningen.

När det gäller den första punkten vill jag påminna Per Westerberg om vad jag sade i mitt svar den 9 oktober med anledning av en likartad fråga från honom. Handlar det om betydande kursnedgång på aktierna, kan regeringen under vissa förutsättningar medge nedsättning av det värde som arvsskatten skall beräknas på. Jag vill här lägga till att det torde vara svårt att finna från tillämpningssynpunkt acceptabla generella regler för att komma till rätta med problemet med värdeförändringar efter dödsdagen.

Som jag också framhållit i mitt svar den 9 oktober ingår det i arvs- och gåvoskattkommitténs (Fi 1984:02) uppdrag att överväga frågan om ett hänsynstagande till latent skatteskuld vid arvsbeskattningen. Även om det finns goda skäl som talar för att man bör beakta sådan skuld vid värderingen av vissa tillgångar, anser jag dock fortfarande att frågeställningen rymmer flera problem som det lämpligen bör ankomma på kommittén att belysa.

Jag anser därför, vilket blir mitt svar på Per Westerbergs fråga, att kommitténs förslag bör avvaktas innan några lagstiftningsåtgärder vidtas.

Anf. 38 PER WESTERBERG (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka finansministern för svaret på min fråga. Jag är lika litet nöjd med svaret nu som i oktober på mina frågor om gällande arvsbeskattning.

Sedan i oktober kan konstateras att jag fortfarande väntar på någon form av svar på om finansministern långsiktigt vill verka för en harmonisering av arvs- och realisationsvinstbeskattningen till vad som gäller i våra närmaste

grannländer, samt om han anser det vara tillfredsställande att vid ett dödsfall 95 % av ett kvarlämnat arv av börsaktier skall kunna utkrävas i olika former av skatter.

Man finner att alla andra typer av kvarlätenskap är beskattade på ett väsentligt lindrigare sätt.

Sedan debatten i oktober har även framkommit i fråga om det mycket uppmärksammade fallet med den stora kvarlämnade förmögenheten, att det faktum att dödsboet begärts i konkurs har blivit en räddning för arvingarna, så att de får ut någon del av arvet. Det kan knappast vara ett tillfredsställande förhållande att arvsskatten och realisationsvinstskatten blir så höga att en konkurs blir det enda sättet för arvingarna att få någon del av arvet. Det blir närmast att utsätta nuvarande lagstiftning för åtlöje inför en bred allmänhet.

Den senaste veckan har även framkommit ganska nya och anmärkningsvärda förhållanden om vad som händer om en arvinge faller ifrån inom tolv månader. Att alla dessa händelser borde motivera en grundlig översyn av gällande bestämmelser borde för alla och envar vara ställt utom allt tvivel.

Den avgående börschefen har i pressen nyligen medgivit att han inte vill rekommendera äldre personer att äga för många börsaktier med tanke på den extremt hårda arvsbeskattningen av dessa. En äldre person som vill lämna något efter sig till sina arvingar skall uppenbarligen skatteplanera ordentligt. Han skall inte äga börsaktier, helst inte kontanter, däremot gärna fastigheter med lågt taxeringsvärde och hög belåning, förutom olika typer av försäkringar.

Systemet håller på att göra vårt samhälle till ett samhälle för de smarta, inte för oss vanliga människor. Det är onekligen ett bisarrt system som finansministern fortfarande vill försvara.

Herr talman, det räcker inte med att hänvisa till sittande utredningar. Nuvarande system blir ändå ett exempel på vanstyre av politiker och vanmakt för de enskilda skattebetalarna. Det måste till ett klart uttalande från finansministern om syftet.

Trots detta noterar jag att finansministern ändå i dagens svar, jämfört med svaret för två månader sedan, har en väsentligt positivare ton i vad avser möjligheten till en omprövning av dessa förhållanden.

Anf. 39 Finansminister KJELL-OLOF FELDT:

Herr talman! Uppriktigt sagt förstår jag inte all den vecklagan Per Westerberg ägnar sig åt. Han vill ha en grundlig översyn av rådande lagstiftning. En sådan översyn pågår. Jag har i dag deklarerat att jag så fort vi får några förslag är beredd att skrida till verket för att åstadkomma en förändring av lagstiftningen.

Kan man mer begära om man vill reformera ett samhälle med de former och arbetsmetoder vi normalt använder i Sverige? Vad begär Per Westerberg att vi skall göra mer än att se över lagen utifrån de riktlinjer som gäller och förklara vår vilja att förändra lagstiftningen om vi får fram vettiga, förnuftiga och realistiska förslag?

Anf. 40 PER WESTERBERG (m):

Herr talman! För det första kan det finnas anledning för finansministern att kommentera, om allvarligt stötande fall dyker upp som det har gjort det senaste året. Om ett system går snett, och om verkningarna av gällande lagstiftning närmast väcker åtlöje hos allmänheten, kan det ju finnas anledning för finansministern att gå ut och tala om att någonting bör göras och att man skall försöka komma till rätta med problemen med den extremt höga skattebelastningen på just börsnoterade aktier. Dessutom kan det ju vara av intresse att veta om finansministern vill deklarerat en långsiktig vilja att försöka harmonisera gällande arvs- och realisationsvinstskatteregler med vad som gäller i våra närmaste grannländer. Detta skulle kunna underlätta för och lugna många gamla människor.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på fråga 1984/85:259 om utbildningen i blockämnet svenska

Anf. 41 Utbildningsminister LENA HJELM-WALLÉN:

Herr talman! Gunnel Liljegren har frågat mig om jag är beredd att låta göra en översyn av lärarutbildningen i blockämnet svenska och låta ämnet omfatta 80 poäng som grund för lärartjänst.

1974 års lärarutbildningsutrednings förslag om utbildning av lärare bereds f. n. inom regeringskansliet. Jag avser att under våren 1985 föreslå regeringen att för riksdagen lägga fram ett förslag till en förändring av lärarutbildningen för grundskolan. I detta sammanhang kommer jag att behandla också lärarutbildningen i svenska.

Jag återkommer alltså i denna fråga när propositionen läggs fram för riksdagen.

Anf. 42 GUNNEL LILJEGREN (m):

Herr talman! Jag vill tacka utbildningsministern för svaret på frågan, och jag ser att det kommer ett förslag till förändrad lärarutbildning under våren. Vad jag är intresserad av att veta är i vilken riktning den förändrade utbildningen kommer att gå och hur gymnasielärarutbildningen kommer att se ut. Alarmerande antydningar har inte saknats. Vad jag önskar är naturligtvis en förstärkning och inte en försvagning av ämneskunskaperna.

De svensklärare som undervisar i gymnasieskolan i dag har som grundutbildning i ämnet antingen två betyg, 40 poäng, i vardera ämnena litteraturhistoria och nordiska språk eller 60 poäng i blockämnet svenska enligt 1969 års studieordning.

När utbildningen skars ned med 20 poäng 1969 saknades inte varnande röster. Man menade att nedskärningen skulle innebära en allvarlig kvalitetsförsämring. Prutningen gick ut över litteraturen och dess historia, medan andra moment bibehölls oförändrade.

Läroplanen i svenska för gymnasielinjerna innehåller fortfarande tämligen

Nr 47

Måndagen den
10 december 1984

*Om utbildningen i
blockämnet svenska*

*Om bevarande av
den odontologiska
forskningen i Mal-
mö*

kvalificerade studier av den äldre litteraturen och dess historia. Men med en utbildningsbakgrund av 8 poäng – 8 veckors studier i detta moment – är de nyutbildade svensklärarna inte tillräckligt kvalificerade att undervisa på treårslinjerna. Det görs enskilda insatser – många kvalificerade lärare gör ett jättearbete på gymnasieskolorna, men det är inte tack vare utbildningen i svenska utan trots bristerna i denna.

Författarförbundet och Svenskläraryöreningen har påtalat bristerna, och de har drivit en kampanj för bättre svenskundervisning.

Statsrådet Göransson har också i budgetpropositionen förutskickat en uppstramning av undervisningen i litteratur med läroplansinventering och ett utökat timantal. Men utbildningsministern och regeringen drar inte de allra mest närliggande konsekvenserna – en förstärkning av lärarutbildningen.

Jag vill fråga om utbildningsministern är redo att lyssna på lärarkandidaterna, på lärarutbildarna och inte minst på UHÄ, som har föreslagit en förstärkning på denna punkt.

Anf. 43 Utbildningsminister LENA HJELM-WALLÉN:

Herr talman! Jag är självfallet villig att lyssna på alla dem som har goda förslag om hur man skall kunna förbättra lärarutbildningen. Detta arbete pågår nu för fullt. Mer konkret får vi återkomma till resultatet av detta arbete i propositionen om ny lärarutbildning, som jag avser att lägga fram under våren.

Anf. 44 GUNNEL LILJEGREN (m):

Herr talman! Till dess en ny och bättre lärarutbildning i svenska kan träda i kraft har alltså de nyutexaminerade lärarna ett bristfälligt utbildningsbagage med sig. Därför vore det naturligt att man i avvaktan på ett bättre sakernas tillstånd, som utbildningsministern faktiskt förutskickar, beviljade fortbildning där bristerna är som störst. Men med nuvarande system för fortbildning har dessa lärare inte stora chanser att få en ämnesfördjupning.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på fråga 1984/85:268 om bevarande av den odontologiska forskningen i Malmö

Anf. 45 Utbildningsminister LENA HJELM-WALLÉN:

Herr talman! Lars-Erik Lövdén har frågat mig:

1. om jag är beredd att medverka till att bevara den odontologiska forskningen i Malmö och
2. vilken syn regeringen har på den plan som arbetats fram för fortsatt verksamhet vid högskolan.

Universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) har i uppdrag att redovisa ett underlag för ställningstaganden till hur berörda resurser för odontologisk

forskning i Malmö skall inordnas i den samlade forskningsorganisationen. Ämbetet har delredovisat uppdraget.

I det underlag från universitetet i Lund som UHÄ:s redovisning bygger på skisseras en organisation med externa inkomster samt statliga medel för forskning och forskarutbildning av ungefär nuvarande omfattning. UHÄ anser att en organisation med den inriktning och ungefärliga omfattning som skisseras från universitetet i Lund bör kunna fortleva som en vital odontologisk forskningsorganisation.

Verksamheten inom den odontologiska fakulteten vid universitetet i Lund är enligt samstämmiga bedömare mycket värdefull. Enligt min mening är det angeläget att verksamhet av detta slag även fortsättningsvis kan bedrivas i Malmö. Jag kommer i budgetpropositionen i januari att lägga fram förslag avseende budgetåret 1985/86.

Anf. 46 LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Jag skall börja med att säga att jag upplever utbildningsministerns besked i dag som mycket positivt.

Sedan riksdagen i våras beslöt att avveckla grundutbildningen vid tandläkarhögskolan i Malmö – ett beslut som jag naturligtvis fortfarande inte anser vara riktigt – har det rått stor oro och osäkerhet bland personalen. Samtidigt har också en stark vilja funnits vid högskolan att hitta former för fortsatt verksamhet i den riktning som riksdagsbeslutet ändå medger.

Utgångspunkterna för det arbetet har varit, för det första, att hitta förutsättningar för en koppling mellan specialisttandvård och efterutbildning och en forskningsorganisation. För det andra att bevara en specialisttandvård vid tandläkarhögskolan av en omfattning som svarar mot behoven i Malmöhus läns landsting och Malmö kommun. För det tredje att bedriva efter- och vidareutbildning samt specialistutbildning för hela södra sjukvårdsregionen. För det fjärde att skapa ett internationellt centrum för tandvårdsutbildning i Malmö.

Med en sådan organisation, som har skisserats vid högskolan och som UHÄ i princip har ställt sig bakom, kan personalinskränkningarna till följd av riksdagsbeslutet begränsas till ca 30 %.

Herr talman! Jag är glad över att utbildningsministern ger ett positivt besked när det gäller fortsatt forskningsverksamhet vid högskolan i Malmö och när det gäller den plan som tagits fram för den fortsatta verksamheten vid högskolan. Det är ett besked som jag tror kommer att ge personalen den arbetsro som behövs för att man skall kunna fortsätta arbetet med den framtida forskningsorganisationen.

Jag vill också göra det tillägget att en sådan här organisation medger – om det i framtiden skulle visa sig nödvändigt – att man återupptar en grundutbildningsverksamhet i Malmö.

Jag tolkar också utbildningsministerns svar på min fråga så, att hon instämmer i UHÄ:s bedömning att det finns förutsättningar för att skapa en vital odontologisk forskningsorganisation i Malmö med den inriktning och med den plan som man har tagit fram för högskolans del.

Nr 47

Måndagen den
10 december 1984

*Om bevarande av
den odontologiska
forskningen i Mal-
mö*

*Om villkoren för
tillträde till högsko-
lans ekonomlinje*

Sammanfattningsvis är jag glad över att utbildningsministern i dag ger ett positivt besked när det gäller fortsatt forskningsverksamhet vid högskolan i Malmö.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på fråga 1984/85:271 om villkoren för tillträde till högskolans ekonomlinje

Anf. 47 Utbildningsminister LENA HJELM-WALLÉN:

Herr talman! Linnea Hörlén har frågat mig om jag är beredd att vidta åtgärder för att skapa övergångsbestämmelser för en viss kategori elever i årskurs 3 i gymnasieskolan när det gäller tillträde till högskolans ekonomlinje.

Det är universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) som fastställer utbildningsplaner för de allmänna utbildningslinjerna i högskolan. I dessa planer anges bl. a. villkoren för särskild behörighet. I augusti 1983 beslutade UHÄ om villkor för behörighet att antas till den nya ekonomlinjen. Beslutet innebär att fr. o. m. den 1 juli 1983 – två år efter linjens start – tre årskurser i matematik på treårig eller fyraårig linje i gymnasieskolan skall krävas för behörighet.

UHÄ gjorde uppenbarligen den bedömningen att en övergångstid på närmare två år var tillräcklig för att ge elever med inriktning på ekonomlinjen underlag för att välja lämplig studieväg i gymnasieskolan. Enligt vad jag har inhämtat har UHÄ emellertid nu beslutat att ge sökande med kunskaper i matematik motsvarande en årskurs på nyssnämnda linjer dispens vid antagning till ekonomlinjen inför läsåret 1985/86.

Anf. 48 LINNEA HÖRLÉN (fp):

Herr talman! Jag tackar utbildningsministern för svaret på min fråga.

Vid besök i några gymnasieskolor i mitt hemlän har jag på mer än ett håll stött på problemet med antagningen till högskolans ekonomlinje. Den osäkra situationen för de elever som valt bort matematiken efter årskurs 1 men som siktar till fortsatt ekonomutbildning har vållat uppenbara bekymmer. De bekymren hade inte behövt uppstå, om man i tid hade vidtagit åtgärder för att skapa övergångsbestämmelser.

Nu är emellertid dessa bekymmer tydligen ur världen. Det är naturligtvis inte bara jag tacksam för. Beskedet kommer att mottas med glädje av alla dem som berörs av det.

Egentligen är det ändå märkligt att UHÄ skulle behöva så lång tid på sig som från augusti 1983 till december 1984 för att få fram de kompletterande övergångsbestämmelserna. Jag antar att det nu har skett efter påstötning från departementet i anslutning till min fråga.

Det är viktigt att beskedet så snart som möjligt når ut till skolorna och yrkesvägledningen. Det är långt ifrån tillfredsställande att ungdomarna först

så här sent får klarhet i vilka villkor som gäller för antagningen till högskolan. Därför skulle jag också vilja ställa följande fråga till Lena Hjelm-Wallén:
Är det möjligt att beskedet kan nå ut till skolorna före juluppehållet?

Anf. 49 Utbildningsminister LENA HJELM-WALLÉN:

Herr talman! Det var redan i oktober 1982 som UIHÄ informerade om vad som allmänt skulle gälla. Den informationen har således varit ute länge.

Det är nu mycket kort tid kvar fram till juluppehållet, men jag utgår från att detta vårt frågande och svarande om ekonomlinjen och förkunskaperna i matematik ges spridning, så att eleverna kan få del av vad som har sagts.

Anf. 50 LINNEA HÖRLÉN (fp):

Herr talman! Det är bra om det redan år 1982 kom ett fullständigt besked, men det hade i varje fall inte nått ut till den lokala nivån i gymnasieskolorna förrän på hösten 1983. Därför har det faktiskt uppstått en del bekymmer.

Nu är det att hoppas att informationen verkligen når fram, så att eleverna får möjlighet att före jul ta ställning till linjevalet.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på fråga 1984/85:255 om utbudet av enstaka kurser inom högskolan

Anf. 51 Utbildningsminister LENA HJELM-WALLÉN:

Herr talman! Pär Granstedt har frågat mig om regeringen planerar att införa en centralstyrning av utbudet av enstaka kurser inom högskolan.

Med utgångspunkt i riksdagens beslut med anledning av propositionen (prop. 1983/84:52) om vissa högskoleorganisatoriska frågor har universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) redovisat en första etapp av den del av uppdraget från regeringen som avsåg upprättandet av en s. k. minikrysslista. Frågan bereds i sedvanlig ordning i budgetarbetet. Jag avser att återkomma till den i 1985 års budgetproposition.

Då UHÄ:s redovisning endast omfattar en del av de ämnesområden som kan komma i fråga, förutsätter jag att UHÄ återkommer i anslagsframställningen för budgetåret 1986/87.

Jag har inte anledning att diskutera på vilket sätt UIHÄ samverkar med de regionala och lokala högskolemyndigheterna för att ta fram nödvändigt underlag för fullgörande av uppdraget. Jag vill emellertid göra helt klart, att regeringen inte avser att införa en centralstyrning av utbudet av enstaka kurser inom högskolan. Avsikten är enbart, vilket också framgår av den nämnda propositionen, att sådana ämnen vilkas utveckling och fortlevnad inte i tillräcklig omfattning garanteras genom utbildningslinjerna skall omfattas av en nationell planering. En sådan planering skall ligga till grund för en ansvarsfördelning mellan olika högskoleenheter i syfte att möjliggöra

Om utbudet av enstaka kurser inom högskolan

Måndagen den
10 december 1984

*Om utbudet av en-
staka kurser inom
högskolan*

att kompetens inom alla berörda ämnesområden uppehålls inom högskolan totalt sett.

Anf. 52 PÄR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet Lena Hjelm-Wallén för svaret på min fråga.

Orsaken till att jag ställde frågan är att UHÄ har gått ut till högskolorna och begärt mycket ingående uppgifter om utbudet av enstaka kurser. Detta har gett ett intryck av att UHÄ överväger en ganska omfattande planering av de enstaka kurserna vid våra högskolor. Bland dem som vill slå vakt om ett decentraliserat beslutsfattande också inom högskoleväsendet har detta naturligtvis väckt en del oro.

Jag uppfattar emellertid statsrådets svar på den här punkten som klagörande, och jag tolkar det så att minikrysslistan enbart skall omfatta ämnesområden där det finns risk antingen för kostsamma dubbleringar av kurser med ett smalt underlag eller för att ämnesområdet i fråga ställs helt utanför. Detta var förmodligen också regeringens intentioner, och det klargjordes mycket tydligt av utbildningsutskottet att det var fråga om sådana ämnesområden.

Den formulering som använts i svaret, nämligen att planeringen skall omfatta sådana ämnen "vilkas utveckling och fortlevnad inte i tillräcklig omfattning garanteras genom utbildningslinjerna", kan dock skapa en viss tveksamhet. Jag kommer inte ihåg om det var denna formulering som användes i propositionen – det är möjligt – men jag tycker det är viktigt att få fastlagt att det kan finnas ämnesområden som har en ganska stor frekvens, dvs. som läses i stor omfattning i enstaka kurser över hela landet, men som inte garanteras genom utbildningslinjerna. Exempelvis inom det humanistiska området finns det en del ämnen som har sin bas i enstaka kurser, men som trots detta har en ganska stor frekvens. Såvitt jag förstår kan det inte vara nödvändigt att ta med sådana ämnen i minikrysslistan.

Jag hoppas alltså att det bara är ämnen som i praktiken är "hotade" som skall vara med på minikrysslistan.

Anf. 53 Utbildningsminister LENA HJELM-WALLÉN:

Herr talman! Jag vill gärna säga – och det är trevligt att ibland få göra det i de här frågedebatterna – att jag instämmer helt i Pär Granstedts tolkning.

Anf. 54 PÄR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Jag tackar naturligtvis för denna markering. Jag har förståelse för att statsrådet inte kan stå här i riksdagen och kommentera UHÄ:s handläggning, men jag utgår ifrån att också UHÄ noterar vilken inställning regeringen har i den här frågan och att man inte genomför något planeringsarbete som inte behövs för att fullgöra statsmakternas intentioner.

Jag antar att UHÄ har fullt upp med viktiga och trängande arbetsuppgifter och att man alltså inte ägnar sig åt någonting som i praktiken är onödigt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Tredje vice talmannen övertog ledningen av kammarens förhandlingar.

15 § Svar på fråga 1984/85:217 om underhållet av kustartilleriets fartyg

Anf. 55 Försvarsminister ANDERS THUNBORG:

Herr talman! Iréne Vestlund har frågat vilka åtgärder jag ämnar vidta för att motverka att underhållet av kustartilleriets fartyg eftersätts. Frågan är ställd med anledning av vissa tidningsuppgifter om att marinens verkstad i Vaxholm är underbemannad, vilket bl. a. medför att fartyg rostar sönder och beredskapen urholkas.

Inom marinen omfördelades f. n. ekonomiska resurser till ubåtsskyddsområdet, vilket bl. a. innebär att insatser inom andra områden t. ex. materielunderhåll tillfälligt ges lägre prioritet.

De fartyg som Iréne Vestlund åsyftar i sin fråga torde vara vissa av kustartilleriets transportbåtar. Dessa båtar har länge varit i drift och skall inom kort ersättas. Behovet av underhållsåtgärder får bedömas mot bl. a. den bakgrunden. Jag utgår ifrån att de fartyg som används är sjövärdiga och att sjösäkerheten därför inte eftersätts.

Beträffande frågan om bemanning vid marinens verkstad i Vaxholm vill jag erinra om att personalstyrkan vid alla försvarets verkstäder skall anpassas till efterfrågan på verkstadskapacitet.

Mot denna bakgrund finner jag inte anledning att vidta några åtgärder.

Anf. 56 IRÉNE VESTLUND (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret.

En del av det som återfinns i svaret kan jag kanske inte ifrågasätta; det gäller då det som sades om båtar som länge varit i drift och inom kort skall ersättas. Det kan emellertid finnas andra synpunkter på detta, och för min del vill jag poängtera att det är viktigt för förtroendet för vårt försvar att den här typen av uppgifter tas på allvar. Att värna om vårt försvar är också att tillse att materiel som skall användas är i gott skick och att yrkesskicklig personal finns att tillgå. Det är viktigt att i nuvarande läge inte avstå från att utnyttja produktionskapacitet på verkstaden. Här har man alla möjligheter att via presumtiva kunder se till att utnyttja kapaciteten och ge underlag för jobb. Det finns kunder inom både polisen och tullen.

Personalkostnaderna är oftast det första som man ser över när budgetramarna minskar, men jag tror att det vore intressant även för statsrådet att i grunden följa upp något rationaliseringsbeslut för att se om teori och

Nr 47

Måndagen den
10 december 1984

*Om underhållet av
kustartilleriets far-
tyg*

verklighet stämmer och förvissa sig om att inte någon annan får ta kostnaderna – till förfång för det som vi är satta att besluta om.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på fråga 1984/85:236 om skyldigheten att göra värnplikt

Anf. 57 Försvarsminister ANDERS THUNBORG:

Herr talman! Rune Ångström har, med anledning av pressuppgifter om att tennisstjärnor håller sig borta från mönstringen och därigenom slipper värnplikten, frågat vad jag avser göra för att täppa till de kryphål i värnpliktslagen som möjliggör detta.

Enligt vad jag förstår syftar Rune Ångström på uppgifterna i en artikel i tidningen Värnpliktsnytt om att tennisstjärnor skulle smita från värnplikten genom att flytta utomlands. Då en värnpliktig stadigvarande bosätter sig utomlands, kan de skyldigheter som följer med värnplikten inte utan vidare göras gällande. Den som tillfälligt vistas i ett annat land, exempelvis för att spela i en tennisturnering, måste anföra bärande skäl för att hans skyldighet att inställa sig skall bortfalla. Skälen prövas av de militära myndigheterna från fall till fall.

Jag finner ingen anledning att låta ändra på den rådande ordningen.

Anf. 58 RUNE ÅNGSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka försvarsministern för svaret på min fråga. Jag tycker dock att svaret kunde ha varit litet mera klarläggande.

Som jag bedömer saken är det viktigt att regering och riksdag klart säger ifrån att den allmänna värnplikten är en skyldighet som åvilar varje svensk manlig medborgare och att det inom angivna ramar inte finns plats för en sådan favorisering att en speciell grupp pojkar helt enkelt kan smita ifrån sitt ansvar.

Efter att ha läst intervjun med den unge tennisspelaren tyckte jag först att det hela mera verkade vara en omogen pojkes skryt över en s. k. kupp, nästan som skryt över att han lyckats "palla" äpplen i grannens trädgård. Han förstod tydligen inte det allvarliga i handlingssättet.

När jag forskade i själva saken visade det sig också att uppgiften var riktig: flera av våra bästa tennisspelare har hållit sig undan militärtjänsten på ett oriktigt sätt.

Någon dag efter det att massmedia presenterat uppgifter om tennisspelarnas inställning till den s. k. lumpen var jag på årsmöte med Svenska olympiska kommittén. Där träffade jag större delen av våra främsta olympiadeltagare. De var där för att hyllas för sina insatser i Sarajevo och Los Angeles. Deras inställning var glasklar. "Lumpen" skulle alla göra. De var, kort sagt, arga över att några försökte smita undan.

Flera idrottsledare var också bekymrade. Det var dålig reklam för svensk elitidrott att några tennisstjärnor agerade på detta sätt. Elitidrotten har ett

stort stöd i opinionen i Sverige, och samhället ställer också upp på många sätt just för våra folkkära stjärnor. De får hjälp ekonomiskt inför t.ex. olympiader. De får hjälp, så att de kan förena utbildning och elitidrott. De får möjligheter att göra militärtjänsten på s. k. idrottsplutoner eller i form av andra specialarrangemang.

Själv är jag ordförande i Svenska simförbundet. Jag har varit med om att förhandla med militära myndigheter om lämplig tjänstgöring och placering vid förband där det funnits simbassänger och bra träningsmöjligheter. Det har gått bra. Våra stora världsstjärnor – såsom Ingemar Stenmark, Gunde Svan och Frank Andersson – och våra fotbollsproffs har alla gjort "lumpen". De har inte mått illa av det idrottsligt. En av grabbarna på SOK:s årsmöte sade: "Lumpen är nog bra för de flesta. Grabbarna uppfostrat varandra."

Slutligen, herr talman, vill jag ge denna fråga en annan dimension. Jag var på besök hos en ung jordbrukare i värnpliktsåldern. Han hade redan bildat familj. Han var bekymrad över hur han och hans unga sambo skulle klara av problemen hemmavid medan han gjorde militärtjänsten. Även han sade: "Jag har aldrig funderat över om jag skulle göra lumpen tidigare. Men när jag hörde att tennisspelarna kunde hålla sig undan, då började jag fundera."

Svaret från försvarsministern behöver vara litet klarare också med tanke på försvarsviljan och rättvisan i stort.

Anf. 59 Försvarsminister ANDERS THUNBORG:

Herr talman! Jag håller med Rune Ångström om det nyttiga med att även våra idrottsstjärnor gör militärtjänsten. Det övervägande antalet av dem gör militärtjänsten. Jag skulle dock naturligtvis helst se att våra elitidrottsmän som flyttat utomlands också valde att fullgöra värnplikten. Det finns ju särskilda idrottsplutoner för att göra det lättare för dessa att klara av tjänstgöringen.

En värnpliktig som flyttat utomlands kallas inte till inskrivningsförrättning, om han inte själv begärt att få inställa sig. Inskrivningsmyndigheten får i regel kännedom om utflyttningen genom uppgifter från folkbokföringen. Detta förutsätter dock att en värnpliktig iakttagit sin skyldighet att anmäla utflyttningen vid bokföringsmyndigheten. Detta gäller alla som har bosatt sig utomlands, inkl. tennisstjärnorna. Man kan således inte bara titta på den gruppen, utan man får titta på alla dem som skrivit sig utomlands.

Anf. 60 RUNE ÅNGSTRÖM (fp):

Herr talman! Min fråga gäller inte den speciella grupp som har bosatt sig utomlands utan den grupp tennisspelare och andra idrottsstjärnor som fortfarande är skrivna i Sverige och som har att göra värnplikten på vanligt sätt. Då anser jag inte att deltagande i tennisturneringar utomlands får vara en ursäkt, så att man slipper inställa sig till den s. k. mönstringen – detta var situationen i det aktuella fallet. Jag tycker inte att deltagande i idrottstävlingar – även om de är av relativt stor idrottslig betydelse – skall ge rättigheter att dra sig undan militärtjänsten. Enligt vad som framgick av artikeln hade dessa idrottare satt i system att hålla sig undan från mönstringen. Det tycker jag är

*Om kufförsvaret
av Stockholm*

speciellt allvarligt. Om man redan har mönstrat och därmed lyder under värnpliktslagarna, anser jag det vara självklart att ärendet skall ha sin laga gång.

Anf. 61 Försvarsminister ANDERS THUNBORG:

Herr talman! Jag tror att Rune Ångström och jag har liknande uppfattningar om detta när det inte är fråga om personer som flyttat utomlands utan när det gäller ett försök att komma ifrån militärtjänsten genom olika internationella tennisturneringar. På den punkten har vi samma uppfattning – detta skall inte kunna ske.

Anf. 62 RUNE ÅNGSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag tackar försvarsministern för det sista klagörandet. Det var betydelsefullt.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på fråga 1984/85:251 om kufförsvaret av Stockholm

Anf. 63 Försvarsminister ANDERS THUNBORG:

Herr talman! Alf Wennerfors har frågat mig om jag anser att ubåtsincidenterna ökar kraven på kufförsvaret av Stockholm och i så fall vilka åtgärder jag anser vara nödvändiga.

För att möta den främmande undervattensverksamheten har överbefälhavaren under de senaste åren vidtagit en rad olika åtgärder, bl. a. har en ubåtskyddsplan utarbetats. Efter hand har detta lett och kommer att leda till väsentliga förbättringar av vår förmåga inom detta område.

Härutöver har särskilda åtgärder vidtagits i syfte att förbättra vår förmåga att upprätthålla och anpassa beredskapen till läget i omvärlden samt att uppta försvar vid överraskande angrepp. Huvuddelen av dessa åtgärder – Beredskapssystem 85 – beräknas vara genomförda den 1 juli 1985.

De åtgärder som redan har vidtagits och planeras innebär en förstärkning av kufförsvaret i bl. a. Stockholmsområdet och motsvarar enligt min uppfattning de krav på försvaret som kan ställas med hänsyn till vår bedömning av riskerna för överraskande angrepp mot Stockholmsområdet.

Anf. 64 ALF WENNERFORS (m):

Herr talman! Det kanske inte är så konstigt att jag ställer frågan. Jag bor i Stockholmsregionen, och jag vet att många invånare i regionen är undrande och oroade, och huvudstadens väl och ve är också ett riksintresse. Man har också kunnat läsa många artiklar och höra många debattinlägg under de senare åren.

Jag kan bl. a. nämna en artikel i en kvällstidning för ett år sedan, där man menade att beredskapen i området har minskat. Man pekade på hur

regementen har flyttats till långt utanför staden, på lättheten att förstöra broar osv.

Vi har läst artiklar om att risken för överraskande anfall är större i dag. Tron att det skulle ta lång tid är kanske inte lika stor i dag som tidigare. Det visar händelser i världen, t. ex. okupationen av Afghanistan. Det visar också den militärtekniska utvecklingen i vad gäller helikoptrar och transporter och inte minst ubåtar.

Vi har vidare läst artiklar om miniubåtarnas roll i Sovjets armé. De skall spionera och spela en avgörande roll vid kuppanfall.

Herr talman! Jag har fått ett positivt besked, och jag skall inte i dag medverka till en fortsatt diskussion. Jag tackar för svaret, och jag följer utvecklingen i området.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på frågorna 1984/85:258 och 272 om åtgärder för att säkerställa försvarets behov av flygförare

Anf. 65 Försvarsminister ANDERS THUNBORG:

Herr talman! Per Petersson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkra behovet av väl utbildade helikopterförare inom det svenska försvaret.

Hugo Bergdahl har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkerställa försvarets behov av flygförare.

Jag besvarar båda frågorna i ett sammanhang.

Frågorna är ställda mot bakgrund av att civila flygbolag, såväl i Sverige som i andra nordiska länder, har visat väsentligt ökade behov av att rekrytera flygförare från det svenska försvaret.

Stora avgångar av flygförare från försvaret äventyrar flygsäkerhet och insatsberedskap. Det är från säkerhetspolitisk synpunkt oacceptabelt med stora vakanser bland den mest kvalificerade flygande personalen. Jag har därför tagit initiativ till diskussioner med de största civila flygbolagen i syfte att säkra tillgången på flygförare för flygvapnet. Samtalen bedrivs i en positiv och konstruktiv anda. Jag har en förhoppning att snart nå en lösning som är tillfredsställande på såväl kort som lång sikt. Jag vill emellertid inte gå in på några detaljer så länge dessa överläggningar pågår.

Även avgångar av helikopterförare från armén är föremål för liknande överväganden.

Anf. 66 PER PETERSSON (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka försvarsministern för svaret.

Försvarsministern och jag är helt överens om att "stora avgångar av flygförare från försvaret äventyrar flygsäkerhet och insatsberedskap" och att det "från säkerhetspolitisk synpunkt är oacceptabelt med stora vakanser bland den mest kvalificerade flygande personalen".

*Om åtgärder för att
säkerställa försva-
rets behov av flyg-
förare*

Det är naturligtvis en fördel att försvarsministern nu har tagit kontakt med dem som från civil sida efterfrågar förare. Jag tror emellertid att det också är nödvändigt att försvarsministern tar itu med problemet på den militära sidan.

Jag har tagit del av uppgifter beträffande situationen för de militära flygförarna och särskilt helikopterförarna. Dessa uppgifter ger mig anledning att tro att man från statens sida måste vidta vissa åtgärder – jag är beredd att precisera dem senare – för att helt enkelt hjälpa förarna att få en ökad trivsel i sin verksamhet. Om man arbetar på det sättet jämsides med att diskutera med de civila flygbolagen, tror jag att åtgärderna snabbt kommer att leda till ett positivt resultat. Jag är övertygad om att försvarsministern också eftersträvar detta. Det räcker enligt min mening inte att bara tala med den civila sidan, utan man måste också ha överläggningar med de militärt ansvariga och med företrädare för helikopterförarna.

Anf. 67 HUGO BERGDAHL (fp):

Herr talman! Även jag tackar försvarsministern för svaret.

Jag konstaterar att det verkligen är på tiden att de diskussioner försvarsministern har aviserat kommer till stånd och att man når snabba resultat. Det är utan tvivel på det viset att försvarets flygförband, såväl inom flygvapnet som inom arméns helikopterförband, befinner sig i en trängd situation. Konkurrensen om de välutbildade och vältrimmade flygförarna är hård. Det känner vi alla väl till. Våra flygförare har en internationellt sett högt stående utbildning, men samtidigt har de låga löner. Detta sammantaget gör dem till ett intressant och lättfångat byte för de civila flygbolag som kan erbjuda betydligt högre löner, i många fall betydligt mer än fördubblade löner.

Min uppfattning är att regeringen inte stillatigande får godta att försvaret åderlåts på flygförare. En sådan åderlåtning skulle resultera i att såväl flygsäkerheten som incidentberedskapen i fred äventyras eller att viktiga delar av vår krigsorganisation mer eller mindre sätts ur spel. En sådan situation är helt oacceptabel ur säkerhetspolitisk synpunkt. Jag har uppfattat försvarsministerns svar på det sättet att vår oro på detta område är lika stor och att vi måste vara på vår vakt, så att vi inte hamnar i den beskrivna situationen. Något måste därför göras, och jag tycker att det brådskar.

Det är inte fråga om att sätta helt stopp och på det viset få ordning på det här missförhållandet. Det gäller att hejda utvecklingen, så att inte allt fler av flygvapnets flygförare och helikopterförarna från armén flyr till företag som är beredda att betala avsevärt högre löner.

Jag vill också tillägga att detta är en fråga som säkert inte är lätt att lösa. I ett land som vårt med fri arbetsmarknad och obegränsad frihet att byta tjänst är de många övergångarna från försvaret lätt förklarliga och förståeliga. Men om utvecklingen resulterar i att flygvapnet och delar av arméförbanden snart inte kan täcka krigsförbandens behov eller klara den s. k. incidentberedskapen är utvecklingen djupt allvarlig. Jag uppfattar försvarsministerns svar som positivt så till vida att man har tagit kontakt med de civila flygföretagen. Jag hoppas på snara besked och snara beslut, så att det svenska försvaret utvecklas i positiv riktning.

*Om åtgärder för att
säkerställa försva-
rets behov av flyg-
förare***Anf. 68** Försvarsminister ANDERS THUNBORG:

Herr talman! Jag kan försäkra både Per Petersson och Hugo Bergdahl att en försvarsminister inte stillatigande kan sitta och se att en stor mängd piloter, både när det gäller stridsflygplan och helikoptrar, försvinner från försvaret. Därför har de här åtgärderna satts i gång. Jag hoppas att inom en mycket snar framtid kunna komma fram till lösningar och presentera dem.

Jag vill också erinra om att vissa åtgärder redan har vidtagits eller kommer att vidtas. Sälunda har överbefälhavaren i mars 1984 tillsatt en utredning avseende tjänstgöringsförhållanden och lönebestämmelser för flygtjänstgörande personal inom försvarsmakten. Vidare har statens arbetsgivarverk under hösten fattat beslut om särskilda löneåtgärder för vissa flygförare inom flygvapnet. F. n. diskuterar också statens arbetsgivarverk och överbefälhavaren med personalorganisationerna i 1984 års L-ATF-förhandlingar om ytterligare löneåtgärder för flygförarna. Jag kommer dessutom att behandla dessa frågor ytterligare i 1985 års budgetproposition.

Anf. 69 PER PETERSSON (m):

Herr talman! Jag vill tacka försvarsministern för de här kompletteringarna.

Vi har behov av snara åtgärder. Om de, t. ex. vid arméns flygbataljon i Boden, redan inom tre år behöver mer än dubbelt så många erfarna flygförare som de har i dag, förstår alla som är insatta i dessa frågor hur angeläget det är med snara åtgärder för att vi inte plötsligt skall stå där utan dessa flygförare, som även försvarsministern i sitt ursprungliga svar har sagt är så viktiga för vårt lands trygghet.

Anf. 70 HUGO BERGDAHL (fp):

Herr talman! Försvarsministern förstår lika väl som jag att det avgörande skälet till att flygvapnets piloter söker sig till den civila flygtjänsten är lönesättningen. En officer i militär flygtjänst som övergår till civil flygtjänst kan räkna med att kunna fördubbla sin lön, i många fall öka den ännu mer. Mot den bakgrunden är det helt förståeligt om många av militärflygets piloter tar vara på denna möjlighet.

Vad kan man då från statsmakternas sida göra för att försöka råda bot på en för försvaret alltmer hotande situation? Jag tror att ett sätt att nalkas problemet är att göra som försvarsministern, dvs. ta upp förhandlingar. Men jag tror också att det är viktigt i den fortsatta diskussionen att ta upp frågan om en ytterligare lönejustering. Jag är medveten om att en lönejustering i vissa delar har skett under senare tid.

En annan fråga som kan diskuteras i detta sammanhang är det förhållandet att en statlig flygskola i dag utbildar piloter för civila flygföretag. Mig veterligt står staten med skattepengar för kostnaderna för denna utbildning. Jag tycker att även denna fråga måste tas upp till diskussion i de fortsatta överläggningarna. Det bör inte vara så, att staten står för utbildningen och kostnaderna för denna och att de civila företagen sedan utan vidare skall kunna tillgodogöra sig denna utbildning. Jag tror inte heller på den lösning

Måndagen den
10 december 1984

*Om anstånd från
krigsförbandsöv-
ningar för värn-
pliktiga befäl*

som har diskuterats i olika sammanhang och som innebär att flygvapnets piloter genom långtidskontrakt skulle bindas till sina arbetsuppgifter.

Jag tror att det är riktigt, och jag vill ännu en gång understryka det, att diskussionerna även bör gälla lönesättningen och vilka ersättningsnormer som skall tillämpas för de privata företagen när de utnyttjar den utbildningskapacitet som enbart staten tillhandahåller.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på fråga 1984/85:264 om anstånd från krigsförbandsövningar för värnpliktiga befäl

Anf. 71 Försvarsminister ANDERS THUNBORG:

Herr talman! Kerstin Ekman har frågat mig om jag avser vidta någon åtgärd med anledning av att antalet anstånd för värnpliktiga befäl från krigsförbandsövningar är så stort att genomförandet av övningarna äventyras.

Värnplikten kan medföra svårigheter för den enskilde och innebär ett avbräck i hans civila verksamhet. Försvarets och därmed landets intresse av välutbildad personal i våra krigsförband kan komma i konflikt med den enskildes intressen. Den värnpliktige har därför bl. a. möjlighet att söka anstånd. Beslut i dessa ärenden fattas av värnpliktsverket med värnpliktsnämnden som besvärsinstans. Besluten är givetvis grannliga och upplevs inte alltid som självklara. Jag har emellertid fullt förtroende för att myndigheterna tar hänsyn till den enskildes intressen på ett riktigt sätt.

Bemanningsproblem förekommer vid krigsförbandsövningar bl. a. på grund av sent beviljade anstånd. Enligt vad som hittills framkommit är emellertid inte problemen f. n. av den omfattningen att krigsförbandsövningssystemet äventyras eller måste omprövas. Enligt min uppfattning måste vi för en fortsatt hög kvalitet på våra krigsförband underlätta för den enskilde att kunna delta i krigsförbandsövningar. Införandet av dagpenningssystemet, som ger ersättning motsvarande sjukpenning, har härvidlag minskat de ekonomiska påfrestningarna på den värnpliktiges ekonomi. Det är också min förhoppning att de nu påbörjade försöken med uppdelade krigsförbandsövningar för krigsplacerat befäl skall minska behovet av anstånd.

1983 års värnpliktsutbildningskommitté, som har att behandla värnpliktsutbildningen i stort, behandlar nu även frågan om hur vakanser bl. a. på grund av anstånd skall kunna minimeras. Jag avvaktar resultatet av denna behandling och har därför inte för avsikt att nu vidta någon åtgärd i övrigt.

Anf. 72 KERSTIN EKMAN (fp):

Herr talman! Jag tackar försvarsministern för svaret.

Det står helt klart att den oro som finns med anledning av att antalet sökta och beviljade anstånd har ökat är berättigad.

Man kan inte heller ifrågasätta att målsättningen med krigsförbandsöv-

*Om anstånd från
krigsförbandsöv-
ningar för värn-
pliktiga befäl*

ningar är dels att ge de enskilda i förbandet en godkänd nivå på kunskaper och färdigheter i resp. befattningar, dels att samtrimma förbandet.

En hundraprocentig närvaro av befälet och en åttiofemprocentig av de meniga är vad som anses behövt för att nå uppställt mål.

Eftersom anståndsfrekvensen för det värnpliktiga befälet ökat, måste det till snara åtgärder. Chefen för armén har f.ö. framfört, att om inte befälsbristen åtgärdas, är det inte meningsfullt att kalla in till krigsförbandsövningar.

Anledningen till de höga anståndssiffrorna är naturligtvis till en del att de som är värnpliktiga befäl i krigsorganisationen ofta har en betydelsefull uppgift även i arbetslivet. Det är därför man söker anstånd i stor utsträckning. Även om detta måste accepteras är det allvarligt. Om den militära utbildningens, i synnerhet repetitionsutbildningens, trovärdighet inte skall ifrågasättas såväl inom som utom landet, måste något göras.

De av försvarsministern nämnda förbättringarna är bra. Delade krigsförbandsövningar kan vara en väg att gå. Det är dock vissa nackdelar förknippade med att man organiserar krigsförbandsövningarna på detta sätt. Bl. a. är inte krigsmaterielen åtkomlig, eller det blir i alla fall dyrbart att ta ut i beredskapsförråd förrädsställd materiel för kortare tid – har man delade krigsförbandsövningar kan det ju bli två gånger. Detta kan naturligtvis lösas genom att man på utbildningsregementena har förrädsställd materiel.

Man räknar enligt värnpliktslagen också två kortare inställelser som två tillfällen, även om inkallelserna gäller samma krigsförbandsövning. Detta kan och bör naturligtvis ändras, om man väljer denna metod för att få färre anståndsansökningar.

Jag vill här i kammaren ta upp en annan tanke med försvarsministern. Man kunde överväga att överlåta på förbanden att sköta kontakten med de inkallade. Man kunde då ge bättre information om möjlighet till kortare permission i vissa skeden av övningen. Det blev då kanske inte heller så enkelt för den enskilde att söka anstånd. Det sker kanske mera rutinmässigt när det är värnpliktskontoret man korresponderar med. Personkontakt, exempelvis med bataljonschefen, kunde ge bättre möjlighet till information och medvetenhet om att det är den egna krigsbefattningen som skall övas. Myndigheten blir på detta sätt mer personifierad än som nu är fallet.

Intresse för den här lösningen finns. Min fråga till försvarsministern är alltså om detta vore en framkomlig väg.

Anf. 73 Försvarsminister ANDERS THUNBORG:

Herr talman! Jag skall inte föregripa den pågående utredningen, men jag vill ändå säga att jag tror att vi skall vara mycket försiktiga med att radikalt höja kraven för att erhålla anstånd. Ett värnpliktsförsvar måste bygga på respekt för den enskilde och hans möjligheter att fullfölja sin civila verksamhet. Vi måste då också minimera de störningar krigsförbandsövningarna medför.

Mycket av detta handlar även om den enskildes motivation och värnpliktsförsvarets förankring i samhället. Jag anser att vi måste sträva efter att

Måndagen den
10 december 1984

*Om reglerna för
försäljning av visst
slag av statlig egen-
dom*

inkallelserna skall ske i så god tid att den värnpliktige kan planera sin verksamhet så, att han kan delta i krigsförbandsövningen.

Om det ändå visar sig ogörligt att fullfölja tjänstgöringen, kan vi ställa krav på att anståndsansökning sker i så god tid att förbandet kan kalla in reserver. I många fall kan också tjänstgöring möjliggöras genom att man beviljar viss tjänstledighet och permission, något som Kerstin Ekman nyss berörde i sitt anförande.

Jag vill alltså inte föregripa pågående utredning, men är samtidigt medveten om att det finns problem och följer utredningen med intresse.

Anf. 74 KERSTIN EKMAN (fp):

Herr talman! Jag är säker på att försvarsministern är medveten om problemen.

Den åtgärd jag föreslog var inte tänkt att åstadkomma en skärpning av kraven, men det skulle ge möjlighet till bättre information och bättre känsla för att man förverkligar det som är tanken, nämligen att grundutbildningen skall följas av en krigsplacering och att man sedan tillsammans skall ingå i ett förband som skall kunna sköta sin uppgift, om det blir nödvändigt. Den personkontakt som skulle bli möjlig om bataljonschefen mera än nu kopplades in i sammanhanget – i stället för att frågan handläggs av en myndighet – tror jag vore värdefull.

Överläggningen var härmed avslutad.

20 § Svar på fråga 1984/85:265 om reglerna för försäljning av visst slag av statlig egendom

Anf. 75 Försvarsminister ANDERS THUNBORG:

Herr talman! Anders Andersson har frågat mig vilka regler som gäller vid försäljning av statens egendom i form av mark och byggnader vid förutvarande Västmanlands flygflottilj vid Hässlö i Västerås.

För försäljning av försvarsmakten tillhörig egendom som inte längre behövs för försvarsändamål eller annat statligt ändamål gäller de regler som finns intagna i en särskild förordning om försäljning av staten tillhörig fast egendom m. m. En bestämmelse i denna förordning säger att den säljande myndigheten skall tillse att köpeskillingen blir den högsta möjliga och i varje fall inte understiger egendomens saluvärde, om annat inte särskilt föreskrivs. Normalfallet är alltså att försäljning sker till den som bjuder högst. Regeringen kan dock i det enskilda fallet föreskriva om försäljning till annan för lägre pris om särskilda omständigheter talar för detta, t. ex. regionalpolitiska skäl, sociala hänsyn e. d.

När det gäller försäljningen av flottiljområdet vid Hässlö har jag inhämtat att fortifikationsförvaltningen har för avsikt att underställa försäljningsfrågan regeringens prövning. Vid en sådan prövning har regeringen att ta ställning till de särskilda omständigheter som föreligger, bl. a. det förhållan-

det att riksdagen i samband med beslutet om avveckling av flottiljen har uttalat att det är angeläget med statliga insatser för att söka kompensera Västeråsregionen för förlusten av flottiljen. Jag är givetvis inte beredd att föregripa regeringens ställningstagande i denna fråga.

Anf. 76 ANDERS ANDERSSON (m):

Herr talman! Jag tackar försvarsministern för svaret. Jag skulle vilja börja där försvarsministern slutar. Han säger att han givetvis inte är "beredd att föregripa regeringens ställningstagande i denna fråga". Litet tidigare i svaret säger han att "fortifikationsförvaltningen har för avsikt att underställa försäljningsfrågan regeringens prövning".

Jag har vid kontakter med fortifikationsförvaltningen fått den upplysningen att departementet redan handlägger denna fråga. Därför tycker jag att detta är någonting av "Vad göras skall är redan gjort".

Sedan skulle jag vilja framföra några mer principiella synpunkter på hela detta ärende. Mellan kommunen och tydligen departementet har förts långa diskussioner, sedan beslutet blev klart om att flottiljen skulle läggas ned. Det visade sig då att kommunen inte var intresserad, utan man beslöt om en försäljning enligt 28 § i förordningen om försäljning av staten tillhörig fast egendom, m. m. Det innebär att man skall ta in anbud för försäljning.

Fortifikationsförvaltningen har förklarat att det inte är ovanligt att förhandlingar upptas efter det att anbud har infordrats. Men om ett sådant förfarande tillämpas alltför ofta, skapas en stor osäkerhet hos framtida eventuella anbudsgivare vid försäljning av statlig egendom. Köparnas intresse försvagas, och staten riskerar att få sälja till ej marknadsmässiga priser.

I 28 § står vidare att om annan ordning väljs vid försäljningen "bör dock alltid tillfälle beredas den som avgivit högsta budet vid auktionen eller högsta anbudet efter annonsering att inkomma med nytt bud eller anbud -- --".

Jag förutsätter att försvarsministern är väl insatt i det ärende som har givit anledning till min fråga. Jag utgår också från att man har följt vad som sägs i 28 §. Om så inte är fallet, vilken är då orsaken härtill?

När det sedan gäller eventuella regionalpolitiska insatser, som kan vara väl så motiverade med hänsyn till alla de konsekvenser en nedläggning av en flygflottilj innebär, uppstår ändå frågan om försvarsdepartementet skall besluta i denna typ av ärenden.

Försäljning av egendom som innebär speciella fördelar på grund av för låg köpeskillning innebär ju också att staten ej öppet redovisar kostnader som kan utgöra regionalpolitiska insatser.

Jag vill sluta mitt inlägg med att det borde vara ett statligt intresse i en kärv ekonomi att få ut rätt pris för försäljningar, liksom det är i kommunens intresse att slippa nya stora ekonomiska åtaganden. Privata satsningar och risktaganden borde därför hälsas med tillfredsställelse.

Nr 47

Måndagen den
10 december 1984

*Meddelande om
interpellationssvar*

*Om kvarhållande i
Jugoslavien av
jugoslaviske med-
borgaren Ivan
Dragicevic*

Anf. 77 Försvarsminister ANDERS THUNBORG:

Herr talman! Jag vill bara informera Anders Andersson om att jag ännu inte har fått en ordentlig föredragning i detta ärende. Det kommer upp inom en mycket snar framtid. Jag vill därför över huvud taget inte gå in på frågan. Den kommer alltså upp på regeringens bord.

Anf. 78 ANDERS ANDERSSON (m):

Herr talman! Det försvarsministern yttrade nu senast liksom det han sagt i det skriftliga svaret gör det naturligtvis ganska meningslöst att föra diskussionen vidare här.

Överläggningen var härmed avslutad.

21 § Meddelande om svar på interpellation 1984/85:73

Anf. 79 Utrikesminister LENNART BODSTRÖM:

Herr talman! Med hänvisning till riksdagsordningen 6:1 vill jag meddela att jag på grund av utlandsresor ej kommer att besvara Tore Nilssons interpellation om de politiska förhållandena i Iran inom den angivna tiden fyra veckor. Jag har för avsikt att besvara den måndagen den 4 februari kl. 12.

22 § Svar på fråga 1984/85:276 om kvarhållande i Jugoslavien av jugoslaviske medborgaren Ivan Dragicevic

Anf. 80 Utrikesminister LENNART BODSTRÖM:

Herr talman! Gunnel Liljegren har frågat mig om jag är beredd att hos den jugoslaviske ambassadören i Stockholm ånyo förfråga mig om anledningen till att den jugoslaviske medborgaren Ivan Dragicevic kvarhålls i Jugoslavien.

Under tiden 3–5 december i år avlade jag ett officiellt besök i Jugoslavien. Vid de överläggningar jag hade med min jugoslaviske kollega, i närvaro av tjänstemän från det jugoslaviska utrikesdepartementet, däribland Jugoslavien ambassadör i Sverige, tog jag upp fallet Dragicevic.

Jag framhöll att vi följer detta fall mycket noga. Ivan Dragicevic är visserligen inte svensk medborgare men han har ändå levt så länge i Sverige och har så stark familjeanknytning till vårt land att vi i detta fall har ansett oss böra ta upp saken med de jugoslaviska myndigheterna.

Anf. 81 GUNNEL LILJEGREN (m):

Herr talman! Jag ber först att få tacka för svaret på min fråga. Jag är naturligtvis redan på det klara med att utrikesministern har tagit upp frågan om Dragicevics kvarhållande med de jugoslaviska myndigheterna – jag nämner ju också septembernoten i min fråga – och jag noterar med

tillfredsställelse att frågan diskuterats med jugoslaviska myndigheter vid utrikesministerns besök i Jugoslavien. Vad jag kritiserade var att utrikesministern låtit sig nöja med att noten lämnats obesvarad. Något resultat av hänvändelsen till Jugoslavien har inte redovisats i dag heller.

Fallet Dragicevic är ett av många olustiga ärenden, där den jugoslaviska ambassaden i Sverige spelar en märklig roll. Man har velat påverka Sveriges Radios personalpolitik vad gäller de serbokroatiska sändningarna. Man har velat påverka invandrarverket i fråga om dess kontakt med enskilda svenska journalister. Man försöker nu sannolikt förmå Dragicevic att rapportera sina landsmäns eventuella politiska aktivitet i Sverige – för det är just vad som framgår av rapporterna om hans kvarhållande i Jugoslavien. Dragicevic har alltså blivit en bricka i ett mycket olustigt spel.

Dragicevic är inte svensk medborgare, men det finns all anledning att, som utrikesministern framhåller, värna om hans rätt när han så länge varit anställd i ett svenskt företag i Sverige. Dessutom, om det ligger någon sanning i vad massmedia rapporterat från förhören med Dragicevic i Jugoslavien, berör ärendet många fler människor bosatta i Sverige.

Tillsammans ger de incidenter jag berört det bestämda intrycket att jugoslaviska myndigheter och den jugoslaviska ambassaden här inte till fullo inser vad yttrandefrihet och fri opinionsbildning innebär i Sverige. Ärendet Dragicevic kommer att följas med intresse, säger utrikesministern. Hittills har intresset att bevara den diplomatiska förtroligheten med den jugoslaviska ambassaden vägts mot Dragicevics rättssäkerhet och den svenska allmänhetens intresse att få veta vad som händer honom.

Det skulle kännas skönt att få höra att utrikesministern på ett skarpt och entydigt sätt klargör hur vi i Sverige ser på dessa övergrepp.

Jag skulle dessutom vilja fråga:

1. Vilken hjälp har vi från svensk sida möjlighet att erbjuda Dragicevic i Jugoslavien vid den juridiska handläggningen?
2. Vad återstår för utrikesministern att göra om jugoslaviska myndigheter fortsätter att hävda att vi från svensk sida inte har med ärendet att göra?

Anf. 82 Utrikesminister LENNART BODSTRÖM:

Herr talman! Jag vill med skärpa vända mig mot påståendet att diplomatiska intressen har fått gå före intresset för Dragicevic. Jag vill påpeka att jag har fört en ingående diskussion om detta ärende med den jugoslaviske utrikesministern trots att Dragicevic inte är svensk medborgare och trots att vi således inte har rättsliga anspråk att ställa i detta sammanhang.

Jag vill då säga att den jugoslaviske utrikesministern framhåller att saken är föremål för rättslig prövning och att hans regering inte har något inflytande på ärendet. Han har emellertid hört, säger han, att Dragicevic tillhört ledningen för en lokalgren av kroaternas nationella råd, en organisation som den jugoslaviska utrikesministern påstår har till syfte att subversivt ödelägga Jugoslavien.

Jag å min sida har framhållit att jag har hört något annat, nämligen att

*Om kvarhållande i
Jugoslavien av
jugoslaviske med-
borgaren Ivan
Dragicevic*

Dragicevic varken i Jugoslavien eller Sverige tillhört någon organisation som kunde betraktas som fiendlig mot Jugoslavien.

Dragicevic är på fri fot. Jag hoppas att det också kan uppfattas som ett tecken på att brottet, om det ens är något sådant, inte betraktas som alltför allvarligt.

Jag hoppas att domstolsprövningen, om den kommer till stånd, skall ske så snart som möjligt så att Dragicevic kan återvända till sin familj.

Anf. 83 GUNNEL LILJEGREN (m):

Herr talman! Vad beträffar frågan om den diplomatiska förtroligheten vill jag hänvisa till att Lars Lönnback enligt ett tidningsreferat avböjt att kommentera hänvändelsen till jugoslaviska myndigheter just med hänvisning till diplomatisk förtrolighet.

Jag känner mig ganska övertygad om att utrikesministerns hänvändelse skall föra ärendet framåt, även om jag inte fått svar på vad vi från svensk sida mer skulle kunna göra i frågan.

Anf. 84 Utrikesminister LENNART BODSTRÖM:

Herr talman! Vad vi kan göra i ett konsulärt fall när det gäller en svensk medborgare är att då vederbörande ställs inför rätta följa ärendet och se till att vederbörande får ett sakkunnigt biträde och får sin sak prövad på ett korrekt sätt.

Vi kommer att använda den metoden också i detta ärende, trots att Dragicevic inte är svensk medborgare.

Därför finner jag det så orättvist att anklaga oss för försummelse i det här fallet.

Anf. 85 GUNNEL LILJEGREN (m):

Herr talman! Det må vara att försummelsen ligger ett par månader tillbaka i tiden; jag är övertygad om att Dragicevic nu får den bästa hjälp från Sverige. Men jag är inte imponerad av att utrikesministern väntade i två månader med att begära svar på en diplomatisk not.

Anf. 86 Utrikesminister LENNART BODSTRÖM:

Herr talman! Jag är verkligen intresserad av de konsulära fallen. Jag anser att de är viktiga i utrikesdepartementets verksamhet. Därför har jag sedan mitt tillträde infört systemet att varje vecka få rapport om vilka svenskar som berövats sin frihet utomlands. Detta gäller vare sig de har begått brott eller inte.

I detta fall fick jag ingen rapport, vilket hänger samman med att Dragicevic inte är svensk medborgare. Jag var fullkomligt okunnig om detta ärende intill dess att det vid ett sent stadium, flera månader efter hans kvarhållande, anmäldes till vår ambassad.

Överläggningen var härmed avslutad.

Måndagen den
10 december 1984

*Om situationen i
Uganda*

Anf. 87 Utrikesminister LENNART BODSTRÖM:

Herr talman! Kenth Skårvik har frågat mig hur jag bedömer situationen i Uganda och möjligheterna att där vinna respekt för grundläggande mänskliga rättigheter.

Situationen i Uganda ger anledning till stor oro. Alltsedan Idi Amins åttaåriga skräckvälde upphörde 1979 har uppgifterna från Uganda ofta präglats av motsägelser. Rapporter om skrämmande övergrepp och fortsatt lidande har varvats med bedömningar i ljusare färger.

Sedan en tid tillbaka står det klart att regeringen i Kampala måste stå till svars för allvarliga brott mot de mänskliga rättigheterna. Vid flera kontakter som svenska företrädare under senare tid har haft med ugandiska regeringen och med representanter för kyrkan i Uganda, mänskliga rättighetsgrupper och den politiska oppositionen har lägets allvar bekräftats.

Från svensk sida har regeringen gjort bedömningen att ett sätt att verka för en förbättring av läget i Uganda är genom internationell opinionsbildning. Sveriges FN-ambassadör höll i slutet av november ett anförande om de mänskliga rättigheterna i FN:s generalförsamling, varvid situationen i Uganda särskilt uppmärksammades.

Svenska regeringen utnyttjar självfallet de möjligheter som våra kontakter med Uganda erbjuder för att söka påverka landets regering att vidta åtgärder för att förbättra läget beträffande de mänskliga rättigheterna.

Anf. 88 KERSTIN EKMAN (fp):

Herr talman! Kenth Skårvik är av personliga skäl förhindrad att ta emot svaret på den här frågan i dag. Jag tackar därför utrikesministern för svaret.

Även om vi nås av skräckskildringar och rapporter om brott mot de mänskliga rättigheterna från många håll i vår värld, får vi aldrig förtrötts i att påtala alla kända övergrepp. Rapporterna från Uganda ger en klar bild av otaliga övergrepp på civilbefolkningen och förföljelse av folkgrupp. Detta bekräftar också utrikesministern i sitt svar.

Det anförande som vår FN-ambassadör höll i Förenta nationerna var viktigt. Det var en bra markering från den svenska regeringens sida. Helt klart står, genom utrikesministerns svar, att denne ser lika allvarligt på förhållandena i Uganda som vi gör, och förhoppningen är att ansträngningarna må ge resultat.

Överläggningen var härmed avslutad.

24 § Föredrogs och hänvisades

Proposition

1984/85:97 till skatteutskottet

25 § Föredrogs men bordlades åter

Konstitutionsutskottets betänkanden 1984/85:16 och 17

Skatteutskottets betänkanden 1984/85:17, 18, 21 och 22
Justitieutskottets betänkanden 1984/85:7-11
Socialförsäkringsutskottets betänkande 1984/85:9
Kulturutskottets betänkanden 1984/85:5-7
Utbildningsutskottets betänkande 1984/85:6
Trafikutskottets betänkande 1984/85:6
Jordbruksutskottets betänkanden 1984/85:17-19
Bostadsutskottets betänkanden 1984/85:6-8

26 § Anf. 89 TREDJE VICE TALMANNEN:

På morgondagens föredragningslista upptas skatteutskottets betänkande 17 främst bland två gånger bordlagda ärenden.

27 § Anmäldes och bordlades

Motionerna

1984/85:269 av *Gullan Lindblad* och *Siri Häggmark*

1984/85:270 av *Ingemar Eliasson m. fl.*

1984/85:271 av *Lars Werner m. fl.*

1984/85:272 av *Rune Gustavsson m. fl.*

1984/85:273 av *Nils Carlshamre m. fl.*

1984/85:274 av *Alf Wennerfors*

Företagshälsövård och arbetsanpassning (prop. 1984/85:89)

28 § Anmäldes och bordlades

Finansutskottets betänkanden

1984/85:6 Riktlinjer för den ekonomiska politiken på medellång sikt (prop. 1984/85:40)

1984/85:7 Bosparande för ungdomar och andra sparfrågor (prop. 1984/85:51)

Justitieutskottets betänkande

1984/85:13 Tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 (prop. 1984/85:25 delvis)

Lagutskottets betänkanden

1984/85:11 Ensamrätt till bärgning m. m. (prop. 1984/85:7)

1984/85:13 Effektivare företagsrevision (prop. 1984/85:30)

Utrikesutskottets betänkanden

1984/85:2 Tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1984/85 (prop. 1984/85:25 delvis)

1984/85:4 Ändring i EFTA-konventionen (prop. 1984/85:66)

1984/85:5 Insyn och samråd rörande krigsmaterielexport (prop. 1984/85:82)

1984/85:7 Verksamheten inom Nordiska rådet (redog. 1984/85:4)

Socialutskottets betänkanden

1984/85:5 Vissa frågor rörande internationella adoptioner (prop. 1984/85:16)

1984/85:6 Vissa regler för barnbidrag m. m. (prop. 1984/85:39 delvis)
1984/85:7 Uppgörrelse angående läkarutbildning och forskning (prop. 1984/
85:28)
1984/85:10 Förlänt bidragsförskott för studerande (prop. 1984/85:39 delvis)

Näringsutskottets betänkande
1984/85:10 Vidgad medelsram för allmänna pensionsfondens fjärde fondsty-
relse (prop. 1984/85:65)

Nr 47

Måndagen den
10 december 1984

*Meddelande om
frågor*

29 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställts

den 7 december

1984/85:291 av *Christer Nilsson* (s) till kommunikationsministern om ökad trafiksäkerhet på vägsträckan Norrköping–Norsholm:

Vägsträckan Norrköping–Norsholm (E 4) håller i förhållande till trafikmängden en mycket låg standard. Vägsträckan är smal och kurvig, och här finns flera broar. Olycksstatistiken vittnar om att det är en väg med många dödsfallor. Denna olycksdrabbade flaskhals på E 4 måste snarast möjligt byggas om till motorväg.

En motorväg skulle snabbt löna sig; antalet olyckor skulle reduceras, näringslivets transportkostnader skulle minska och arbetslösa bygg- och anläggningsarbetare skulle få arbeten.

Mot den här bakgrunden är det djupt beklagligt att vägverket inte under den kommande treårsperioden prioriterar en ombyggnad av E 4.

Vilka åtgärder överväger kommunikationsministern för att öka trafiksäkerheten på vägsträckan Norrköping–Norsholm?

1984/85:292 av *Lennart Brunander* (c) till justitieministern om beräkningen av ersättning då arrende avträds:

När en arrendator tillträder ett arrende görs syn. Vid denna syn antecknas de brister som eventuellt finns. Man beräknar också vad det kostar att avhjälpa bristerna. Arrendatorn är skyldig att under arrendetiden vårda och underhålla arrendestället, men han är inte skyldig att avhjälpa eventuella brister. Gör han ändå det, har han rätt att få ersättning för detta vid avträdet.

Problemet är att mellan de båda tillfällena för syn som sker har penningvärdet förändrats. Detta har diskuterats i såväl arrendekommitténs betänkande som i proposition 1983/84:136, där man utgått ifrån att en uppräknig av bristbeloppet i takt med penningvärdet skulle ske utan lagstiftning. Utskottet hade samma uppfattning, men ansåg att regeringen nog borde följa frågan, eftersom den var föremål för prövning i högsta domstolen. HD-domen har nu kommit, och i denna fastslås att någon

uppräknning inte skall ske enligt nuvarande lagstiftning, om inte detta anges i arrendeavtalet. Detta är inte tillfredsställande för arrendatorn och är inte heller i linje med vad utskottet och riksdagen ansåg när den nya arrendelagen togs.

Mot bakgrund av det anförda anhåller jag att få ställa följande fråga till justitieministern:

Vad avser justitieministern vidta för åtgärder med anledning av HD:s dom?

den 10 december

1984/85:293 av *Jan-Erik Wikström* (fp) till utrikesministern om rätten att närvara vid intervjuer med utrikesministern:

Nyligen förvägrade utrikesdepartementets pressbyrå en journalist vid TV-Aktuellts invandrarredaktion, Tonchi Percan, att närvara vid en intervju med utrikesministern. Den motivering som vid tillfället gavs Percan av tjänstemän på UD var att hans närvaro var "för känslig". Det är känt att Percan – som har jugoslaviskt ursprung – är misshaglig för regimen i Belgrad.

Jag vill med anledning av detta ställa följande frågor till utrikesministern:

Vad var skälet till att Percan inte fick delta i intervjun med utrikesministern och avser statsrådet att vid senare tillfälle ge Percan en sådan möjlighet?

Tänker utrikesministern vidta några åtgärder för att motverka det intryck som kan uppstå utomlands, att den svenska regeringen har blivit beredd att falla undan för utländska påtryckningar i liknande sammanhang?

1984/85:294 av *Börje Stensson* (fp) till utbildningsministern om användningen av medel för byggande av samlingslokaler m. m.:

Regeringen beslutade för några dagar sedan att vidga ramarna för byggande av samlingslokaler m. m. Det anses sannolikt att Östergötland kan få del av de vidgade ramarna med hänsyn till den befarade höga byggarbetslösheten under kommande vinter. I detta sammanhang kan särskilt nämnas byggande av ett kårhus vid Linköpings universitet.

Jag vill därför fråga utbildningsministern:

Vilka åtgärder avser statsrådet vidta för att åstadkomma att de ovan nämnda medlen används för bl. a. kårhusbygge vid Linköpings universitet?

30 § Kammaren åtskildes kl. 12.24.

In fidem

BENGT TÖRNELL